

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Lavonova aféra a její důsledky

Michaela Boudová

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra blízkovýchodních studií
Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Blízkovýchodní studia

Diplomová práce

Lavonova aféra

Michaela Boudová

Vedoucí práce:

Mgr. Zbyněk Tarant, Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a k jejímu zpracování jsem použila pouze uvedené prameny a literaturu.

V Plzni, v dubnu 2014

.....

Michaela Boudová

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce panu Mgr. Zbyňkovi Tarantovi, Ph.D. za cenné rady, laskavý přístup a také za věnovaný čas.

Poděkování samozřejmě patří i mé rodině a přátelům, kteří mi byli oporou po celou dobu mého studia.

Obsah

1	ÚVOD	7
2	IZRAEL V LETECH 1948-1950	9
2.1	První dny a válka o nezávislost	9
2.2	Příměří	13
2.2.1	Altalena a Izrael na pokraji občanské války	14
2.3	Druhá fáze války	16
2.4	Zakončení války o nezávislost.....	18
3	IZRAEL V LETECH 1950-1954	20
3.1	Přistěhovalectví a problémy integrace	20
3.2	Ekonomická situace.....	23
3.3	Politická situace	24
4	EGYPT V LETECH 1952-1954.....	31
4.1	Převrat	31
4.2	Konsolidace	32
4.3	Násirova cesta k moci	33
5	OPERACE SUSANNA.....	35
5.1	Předvoj – Jednotka 131.....	35
5.2	Operace Susanna.....	37
5.2.1	I. fáze	38
5.2.2	II. fáze.....	39
5.2.3	III. fáze a prozrazení	39
5.3	Důsledky operace Susanna v Egyptě	41
6	KDO VYDAL ROZKAZ?	45

6.1	Pinchas Lavon	48
7	DRUHÁ ETAPA LAVONOVY AFÉRY	51
8	FINÁLNÍ ETAPA LAVONOVY AFÉRY	58
8.1	Odras na politické scéně	58
8.2	Důsledky Lavonovy aféry na stranu Mapaj v 60. letech	62
9	Lavonova aféra v dalších letech	66
10	ZÁVĚR.....	69
11	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	72
11.1	Monografie a odborné články	72
11.2	Periodika a internetové stránky	75
12	RESUMÉ	76
13	PŘÍLOHY	77

1 ÚVOD

Hlavním cílem diplomové práce je seznámit čtenáře s Lavonovou aférou a jejími dlouhotrvajícími následky, které přinesla Státu Izrael.

Práce je tvořena několika kapitolami. První popisuje situaci Izraele v době bezprostředně po jeho vzniku a jeho úlohu ve válce o nezávislost. Kromě popisu válečných událostí se kapitola soustředí i na napjatou vnitropolitickou situaci nově založeného izraelského státu.

Následující kapitola podává informace o dalších letech, konkrétně 1950-1954. Kapitola se snaží zachytit celkový ráz 1. poloviny 50. let, a proto se zmiňuje nejen o politické a ekonomické situaci, ale také o problémech přistěhovalectví a integrace.

Následující kapitola přenesení čtenáře do sousedního Egypta v době revoluce Svobodných důstojníků. Tato kapitola je v porovnání s předchozími stručnější. Dějiny Egypta nejsou hlavním cílem diplomové práce a důraz je kladen pouze na události, které vyústily v provedení sabotážní akce izraelských agentů.

Pátá kapitola obsahuje samotný popis operace Susanna, jejíž neúspěch a prozrazení byly přímými následky vzniku Lavonovy aféry.

Jak je již patrné z názvu, právě Lavonova aféra je stěžejním tématem této práce, a proto je jí v textu věnována největší pozornost. Aféra je v práci zmiňována také pod jejími hebrejskými názvy *paraša* (aféra) a nebo *ha-esek ha-biš* (politováníhodná událost). Přízvisko *Lavonova* získala aféra až v pozdějších letech a do té doby byla známá spíše pod uvedenými prvními termíny.

Paraša neprovázela dějiny Státu Izrael konstantně, ale v několika fázích. Každé z těchto etap je věnována jedna kapitola, ve které jsou kromě popisu událostí uvedeny její důsledky, které zanechala na politické scéně.

Pro účely této práce bylo pochopitelně užíváno četných zdrojů. První tři kapitoly se opírají o díla autorů zabývajících se dějinami Izraele, Egypta a arabsko-izraelského konfliktu.

Část popisující operaci Susanna vyžadovala literatury zabývající se tajnými službami Izraelských obranných sil. Zvláštní postavení mezi nimi zaujímá kniha Aviezera Golana, kterou autor sepsal na základě rozhovorů s přeživšími židovskými sabotéry v polovině 70. let.

Pro psaní Lavonovy aféry a všech jejích etap byly využívány sekundární prameny v podobě knih, ale hlavní důraz spočíval na studiu dobového tisku, především Židovské telegrafické agentury (dále jen JTA).

2 IZRAEL V LETECH 1948-1950

V odpoledních hodinách 14. května 1948, v židovském kalendáři 5. ijaru 5708, došlo v tel avivském muzeu k podepsání Deklarace nezávislosti. Hned po podpisu prvního izraelského premiéra Davida Ben Guriona a ostatních signatářů se sálem rozlehly tóny Ha-Tikvy a od tohoto momentu započala existence Státu Izrael.

V Deklaraci bylo jasně stanoveno, že do vzniku řádných státních orgánů bude moc svěřena Prozatímní státní radě, jejíž vedení bude ztělesňovat prozatímní vládu. Deklarace také apelovala na spolupráci se Spojenými národy a požadovala mír se „syny arabského lidu žijící ve Státě Izrael“¹ na základě vzájemné svobody a toleranci náboženství, pohlaví i rasy.

Neméně důležitým bodem byla prosba o pospolitost Židů v Izraeli i diaspoře a také žádost o jejich přímé zapojení při výstavbě nového státu. Odměnou jim měl být: *„Stát, který doširoka otevře dveře každému Židu a židovskému lidu zajistí rovnoprávné postavení mezi ostatními národy.“*²

2.1 První dny a válka o nezávislost

Nově vzniklý Izrael záhy uznaly Spojené státy americké i Sovětský svaz a následně jej formálně uznala i Velká Británie. Podle původního plánu UNSCOP³ měly na území britského mandátu Palestina vzniknout dva státy, židovský a arabský, přičemž Jeruzalém a jeho širší okolí by zůstal pod mezinárodní správou. Problém však nastal v momentu, kdy vznikl pouze Stát Izrael a souběžně s ním nedošlo ke vzniku žádného arabského

---

¹ ČEJKA, M.: *Izrael a Palestina*. Brno: Barrister & Principal, 2013. Str. 87.

² Tamtéž. Str. 86.

³ The United Nations Special Committee on Palestine – komise OSN, jenž byla vytvořena speciálně k účelům vyřešení arabsko-židovskému konfliktu.

státu. Z toho důvodu sousední země, tedy Egypt, Sýrie, Jordánsko, Libanon a kromě nich také Irák a Saúdská Arábie, existenci Státu Izrael nejen neakceptovaly, ale začaly připravovat své armády do boje.

Druhý den po vyhlášení Deklarace nezávislosti byl ukončen britský mandát nad Palestinou a britské vojenské jednotky se začaly postupně stahovat z území Izraele. Paralelně s jejich odchodem zahájily sousední arabské země útok, který vyústil v první arabsko-izraelskou válku.⁴

Mladý izraelský stát se ocitl ve velice svízelné situaci, poněvadž čelil ze všech stran nepřátelům, kteří jej početně mnohonásobně převyšovali. Izrael, jehož existence se počítala spíše na hodiny než na dny, však nedisponoval žádnou oficiální armádou.

Dalším nemalým problémem byla značně nestálá vnitropolitická situace. Mezi labouristickou Haganou⁵ a revizionistickým Irgunem⁶ již několik let doutnaly spory, které v době války za nezávislost propukly naplno a které se staly jádrem budoucího konfliktu mezi izraelskou pravicí a levicí.⁷

Každý z arabských států vedl útok ze své strany. Sýrie a Libanon útočili ze severu, Egypt z jihu od Gazy a Zajordánsko se soustředilo v centrální části na Jeruzalém.

Převaha arabských států byla nepochybná, nicméně jednotlivé arabské oddíly nejednaly koordinovaně, chybělo jim pevné vedení i odpovídající bojové nasazení.

---

⁴ ČEJKA, M.: *Izrael a Palestina*. Brno: Barrister & Principal, 2013. Str. 78.

⁵ Hagana byla založena v roce 1920 za hlavním účelem obrany proti útočícím arabským skupinám. V období 2. světové války se z ní vyčlenily speciální jednotky Palmach.

⁶ Sionistická milice, taktéž známá pod zkratkou Ecel. Ve svých názorech i operativě byla mnohem radikálnější než Hagana. Irgun vystupoval nejen proti-arabsky, ale také proti-britsky. V roce 1940 se od Irgunu odštěpila ještě radikálnější milice Lechi, která byla později Izraelem prohlášena za teroristickou organizaci.

⁷ ČEJKA, M.: *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. Str. 68-69; 87-88; 111-112.

Izraelcům naproti tomu motivace rozhodně nechyběla. Celý národ si byl vědom, že nejen jejich stát, ale i samotná jejich existence je v ohrožení, a proto se dokázali zformovat do jednotného celku a 26. května došlo k založení Izraelských obranných sil.⁸

Veškeré izraelské odhodlání však nedokázalo překrýt totální nedostatek veškerého vojenského arzenálu, a proto byly z drtivé většiny židovské aktivity v počáteční fázi války pouze defenzivní.

Z arabských protivníků bylo nejúspěšnější Zajordánsko a to především díky svým Arabským legiím pod vedením sira Johna Glubba.⁹ Díky předchozím tajným vyjednáváním se zajordánským králem Abdulláhem I., jenž zprostředkovala Golda Meirová, dospěli sionisté i zajordánská strana k vzájemné dohodě ohledně odmítní statusu Jeruzaléma jako města pod mezinárodní správou. Armáda Zajordánska se sice aktivně podílela na válečném útoku, obsadila však pouze území, které bylo podle plánu UNSCOP vyhrazeno pro arabský stát. Vojenské jednotky se tak dostaly k jeho hranicím a tam setrvaly a držely pozice a již dále do území Izraele nepostupovaly. Abdulláh I. kvůli tomuto kroku následně čelil kritice ze stran ostatních útočících států, které si jako cíl vytkly zničení celého Izraele.

Nejpalčivějším bodem pro Izraelce bylo dobytí Východního Jeruzaléma zajordánskými Arabskými legiemi, kde do té doby pod ochranou Hagany žilo 2500 ortodoxních Židů. Vojáci Hagany o Východní Jeruzalém přes dva týdny tvrdě bojovali, ale přesto jej neuhájili a byli nuceni se stáhnout. Izraelští vojáci, kteří zůstali ve východní části města, upadli do zajordánského zajetí. Ostatním bylo dovoleno v doprovodu Arabské legie odejít do Západního Jeruzaléma. Celá východní čtvrť včetně jejich synagog byla boji téměř kompletně zničena

---

⁸ V hebrejštině je užíván akronym „Cahal“ (*Cva Hagana Le-Jisrael*). V práci bude dále užívána zkratka IOS.

⁹ Přezdívaný také jako „Paša“ Glubb.

a v tomto žalostném stavu setrvala až do roku 1967, kdy Izraelci Východní Jeruzalém opětovně dobyli.

Ztráta východní čtvrti byla sice bolestivou záležitostí, bylo však důležitější vyřešit praktičtější otázky. Izraelci s vypětím všech sil bojovali na všech frontách, ale postupně jim docházela munice i potraviny a dodávky jídla se k nim dostávaly jen s největšími obtížemi a navíc v nedostačujícím množství. Zdaleka nejhorší byla situace v Jeruzalémě.¹⁰

Kvůli zoufalé situaci v Jeruzalémě vydal David Ben Gurion příkaz k dobytí bývalé britské policejní základny v lokalitě Latrun ve výběžku Západního břehu Jordánu, která sloužila jako strategická spojnice Tel Avivu a Jeruzaléma. Izraelské jednotky se zde za celou dobu války o nezávislost střetly s vojáky Arabských legií při několika útocích a pokaždé bezvysledně. Proti Izraelcům stálo i samotné počasí. Poměrně velkou část vojáků tvořili přistěhovalci, kteří ještě nebyli zvyklí na horké izraelské podnebí. Dehydrovaní bojovníci nebyli pro dobře opevněné a vyzbrojené zajordánské vojáky velkou hrozbou a izraelská armáda zde utrpěla velké ztráty.

Dodávky základních potravin byly sice do Jeruzaléma dodávány letecky, ale tento způsob nepokryl potřeby tamějších obyvatel v dostačující míře. Vzhledem k tomu, že se pevnost na Latrunu nepodařilo dobýt, přišli Izraelci s náhradním řešením v podobě vybudování provizorní zásobovací cesty, která by spojila Tel Aviv a Jeruzalém. V zahájení výstavby se angažoval především Chajim Herzog, který na Davidu Ben Gurionovi vymohl přidělení těžké techniky a dělníků nutných na vybudování spojovací trasy. Tato spojnice byla nejdřív nazývána jako cesta číslo sedm, později

---

¹⁰ KRUPP, M.: *Dějiny státu Izrael*. Praha: Vyšehrad, 2013. Str. 13-16.

se však pro ni vžil název Barmská cesta¹¹. Za zvuků zajordánské dělostřelby tak vznikla silnice, po které nákladní auta, jeepy ale i muly dováželi do Jeruzaléma základní potřeby v podobě vody, potravin, léků a paliva.¹²

2.2 Příměří

Rada bezpečnosti OSN se od začátku konfliktu marně snažila, aby mezi zneprátelenými státy zavládlo příměří. Na počátku června došlo k průlomu díky švédskému velvyslanci hraběti Folke Bernadottovi. 11. června tak zavládlo oficiální příměří, které mělo trvat do 9. července.¹³

Všichni aktéři využili dočasného klidu zbraní a snažili se co nejvíce zkonsolidovat své armády. Pro Izrael byly obrovským přínosem dodávky zbraní, munice, výzbroje a především letadel z Československa.¹⁴ Na letištích v Mostu a Hradci Králové se navíc cvičili českoslovenští židovští dobrovolníci, kteří se chtěli přidat k izraelské armádě a v Českých Budějovicích trénovali svůj výcvik bojovní piloti.

Izrael i po mnoha letech oceňoval pomoc Československa, je však nutné si uvědomit, že Československo sehrálo v dodávce arzenálu roli pouhého prostředníka. Právého strůjce bylo samozřejmě třeba hledat v Moskvě. Stalin doufal, že by tímto krokem mohl získat sympatie mladého státu a tím tak rozšířit svoji sféru vlivu i na Blízký východ, na kterém se Sovětský svaz zatím neangažoval.¹⁵

---

¹¹ Ve 2. světové válce se tak nazývala trasa vedoucí z Barmy do Číny, kterou Číňané používali pro zásobování v průběhu svých střetů s Japonskem.

¹² GILBERT, M.: *Izrael – dějiny*. Brno: BB art, 2002. Str. 203-213.

¹³ KRUPP, M.: *Dějiny státu Izrael*. Praha: Vyšehrad, 2013. Str. 16-17.

¹⁴ Není znám přesný počet dodaných zbraní, materiály se v číslech rozcházejí. Přibližně se však jednalo o téměř 40 000 pušek, 5 635 lehkých kulometů a 200 těžkých a přibližně 76 milionů nábojů. Od ČSR Izrael odkoupil 84 letadel, z toho 25 německých stíhacích letounů Messerschmitt Bf-109 a 59 stíhacích letounů Spitfire, jež byly britské výroby. K izraelské armádě se letadla dostala s výjimkou čtyř letounů, dva se zřítily po cestě a dva byly zadrženy při mezipřistání na Rhodosu.

¹⁵ ČEJKA, M.: *Izrael a Palestina*. Brno: Barrister & Principal, 2013. Str. 80-81.

2.2.1 Altalena a Izrael na pokraji občanské války

V období přechodného příměří došlo v Izraeli k velice závažné události. 19. června se k izraelskému pobřeží přiblížila loď Altalena, na jejíž palubě se nacházely zbraně určené pro Irgun. Konkrétněji se jednalo o 5000 pušek a 270 lehkých kulometů. Loď také převážela 900 přistěhovalců, přičemž mnozí z nich byli dobrovolníci toužící připojit se k Irgunu.

Izraelské obranné síly v té době existovaly necelé tři týdny, a ačkoliv byly založeny především na základě Hagany a Palmachu, do armády byl včleněn i Irgun. Labouristické a revizionistické milice tak oficiálně tvořily jednotný celek, ale ve skutečnosti jejich spory přetrvávaly.

Situace se vyostřila, když Irgun odmítl vyhovět požadavku Davida Ben Guriona, aby se zbraně z Altaleny rozdělily mezi izraelskou armádu a aby se nově příchozí dobrovolníci stali jejími vojáky. Izraelský premiér proto začal neprodleně jednat. Když se Altalena 20. června přiblížila ke břehům mošavu Kfar Vitkin, nechal Ben Gurion na místo povolat nejbližší vojenské jednotky s příkazem, aby zabránili vyložení nákladu. Došlo zde ke střetu irgunistů a armády, který se neobešel bez ztrát na životech na obou stranách. Altalena nakonec odplula mošavu a znovu vyrazila na cestu, kterou ukončila o dva dny později v Tel Avivu, kde se k posádce na palubě připojil Menachem Begin, velitel Irgunu.

Zatímco byla Altalena na své cestě k Tel Avivu, nechal David Ben Gurion svolat schůzi Prozatímní státní rady, na které vysvětlil důvody jeho nesmířlivého postoje vůči nastalé situaci. Nejdůležitější podle něj bylo zachování jednoty izraelské armády a všech jejích oddílů a složek. V opačném případě se obával rozpadu na možné frakce, případně snad i potencionálních snah Irgunu o kontrolu určité části židovského státu. Izrael měl sice dočasně uzavřené příměří, bylo však jasné, že válka o nezávislost ještě neskončila a momentální přerušení bojů bylo pouze pověstným klidem před další bouří. Z toho důvodu Ben Gurion apeloval na prozatímní vládu, aby v této situaci zaujala zcela nekompromisní postoj

a aby se izraelská armáda projevila jako svrchovaná a jediná vojenská autorita Státu Izrael. Ve svém proslovu označil Irgun za ozbrojený gang, který svojí arogancí ohrožoval schopnost všech Izraelců ochraňovat jejich budoucnost.

Když Altalena den poté připlula ke břehům Tel Avivu, byla již očekávána vojenskými jednotkami. Spolu s nimi se u pláže shromáždili i obyvatelé Tel Avivu. Ben Gurion zopakoval svoji předchozí výzvu a žádal o složení zbraní. Irgunisté z lodě však zahájili palbu na izraelské jednotky, které střelbu opětovaly. Jeden ze zásahů způsobil na lodi požár a posádka proto urychleně začala z nákladového prostoru vyhazovat bedny z rozbuškami a granáty, aby nedošlo k výbuchu.

Kapitán se pokusil Altalenu otočit a odplout s ní dál od pobřeží. Hned se ovšem ukázalo, že loď byla na tento manévr příliš poškozena. Irgunisté i přistěhovalci tak opouštěli palubu skokem do vody. Situace byla značně chaotická a mnozí z plavců byli naneštěstí zasaženi palbou izraelských vojáků. Před zraky obyvatel Tel Avivu se tak střetli Židé s Židy.

Vojáci posléze obdrželi rozkaz k ukončení palby. Odložili své zbraně a pomáhali přeživším irgunistům dostat se na pevninu. Altalena mezitím klesla ke dnu i se svým nákladem.¹⁶

Výsledkem potopení lodě bylo 40 mrtvých na straně Irgunu. Oproti ztrátám z první fáze války o nezávislost bylo tohle číslo sice pouhým zlomkem, přesto však mohl celý incident uvrhnout mladý izraelský stát do občanské války. Izrael byl v té době ze všech stran obklopen nepřátelskými armádami a ve své oslabené pozici byla mimořádně důležitá sjednocenost všech jeho obyvatel. Pokud by válka mezi revizionisty i labouristy skutečně propukla, Izrael by patrně proti svým arabským soupeřům v druhé fázi konfliktu neobstál.

---

¹⁶ GILBERT, M.: *Izrael – dějiny*. Brno: BB art, 2002. Str. 216-220.

David Ben Gurion se následně snažil potlačit vliv svých protivníků. Irgun byl rozpuštěn a Menachem Begin, označující Izrael pod vládou Ben Guriona jako totalitu, na něj navázal nově založenou politickou stranou Cherut. Na její vítězství ve volbách si však musel počkat ještě téměř třicet let.¹⁷

2.3 Druhá fáze války

Na začátku července 1948 se hrabě Folke Bernadotte snažil přimět obě strany konfliktu, aby příměří, s koncovým datem 9. července, posunuly ještě o deset dní. Zatímco izraelská strana jeho návrh přijala, Arabové jej odmítli. Od 6. července se tak boje znovu rozhořely na všech frontách. Zatímco v první fázi války se Izraelci museli soustředit především na obranu, v její druhé etapě byli díky dodávkám vojenského arzenálu sebevědomější, a tak se charakter jejich boje změnil od obranného k ofenzivnímu.

Na severu Izraele se Cahalu podařilo po deseti dnech tvrdých bojů získat Nazaret a také zatlačit syrskou armádu a pomocné irácké oddíly až k hranicím Jordánu.

Izraelci se soustředili především na centrální část země, kde pod vedením Mošeho Dajana dosáhli úspěchů při dobytí měst Lod a Ramla, čímž mohli lépe zabezpečit koridor mezi Tel Avivem a Jeruzalémem. Získání dvou zmíněných měst však také přineslo hromadný odchod jejich dosavadních arabských obyvatel, kteří prchali především východním směrem. Nekompromisní rozkaz o vysídlení, podepsaný Jicchakem Rabinem, uvedl do pohybu 50 000 Arabů. Častým

---

¹⁷ ČEJKA, M.: *Izrael a Palestina*. Brno: Barrister & Principal, 2013. Str. 72-73.

cílem uprchlíků byly Samařské hory a město Ramalláh. Během přesunů zemřelo několik set Arabů, nejčastěji na vyčerpání či dehydrataci.

Na jihu došlo ke střetu s egyptskou armádou, která obléhala strategicky významný kibuc Negba. Pokud by armáda Egypta kibuc získala, otevřela by se jí cesta do Jeruzaléma. Izraelská armáda proto Negbu s velkým odhodláním bránila proti mnohem větší přesile a i zde si počínala úspěšně a egyptské dělostřelecké oddíly se nakonec definitivně stáhly. Na jižní frontě nedošlo k žádným významným posunům a jediným důkazem druhé fáze války o nezávislost byl kompletně zničený kibuc.

Rozmach a posílení pozice Cahalu za tak krátkou dobu byl minimálně pozoruhodný, to však samozřejmě neznamenovalo, že se izraelské armádě podařily všechny z jejích plánů. Izraelci se znovu a dokonce dvakrát pokoušeli dobýt Latrun, ovšem ani tentokrát nebyli úspěšní.

Mnohem závažnější však pro ně byl neúspěch při útoku na Východní Jeruzalém ve snaze jej sjednotit. Přepad vedly synchronizovaně Hagana, Irgun i Lechi, přičemž každý z oddílů se měl dostat do Starého města přes jeho brány. Dílčí úspěchy zaznamenal pouze Irgun, který však vzápětí narazil na tuhý odpor Arabských legií a byl nucen se stáhnout. Jeruzalém tak nadále zůstal rozděleným městem.¹⁸

Od 19. července nabylo platnosti druhé příměří OSN a hrabě Bernadotte byl opět pověřen vytvořením mírového plánu. Žádný z jeho navrhovaných bodů však nedošel uznání. Švédský diplomat dospěl k názoru, že již nebylo možné realizovat původní plán OSN na rozdělení Palestiny z roku 1947, a tak navrhl připojit Galileu k izraelskému území a Negev k Zajordánsku. Hlavním problémem však způsobil jeho požadavek

---

¹⁸ GILBERT, M.: *Izrael – dějiny*. Brno: BB art, 2002. Str. 221-227.

na status Jeruzaléma jako města pod mezinárodní správou. Jeho návrh neuznala ani jedna ze stran.¹⁹ Do mírového plánu se Bernadotte snažil zahrnout i možnost návratu palestinských uprchlíků.

Hraběti se jeho návrh příměří stal osudným a 17. září 1948 byl na něj spáchán atentát Jehošuou Cohenem, členem skupiny Lechi.²⁰

Vražda švédského diplomata, kterému se během 2. světové války podařilo zachránit několik tisíc Židů z koncentračních táborů, způsobila okamžité zakázání Lechi ze strany představitelů státu. Na Izrael se přesto snesla vlna kritiky od světové veřejnosti.

2.4 Zakončení války o nezávislost

Finální etapa první arabsko-izraelské války se odehrávala převážně v Negevské poušti, kde byla stále přítomna egyptská armáda.

15. října 1948 Izraelci porušili druhé příměří OSN a zaútočili na egyptské oddíly. Egyptané, mezi nimi i budoucí prezident Gamal Abd an-Násir, byli donuceni k ústupu do Gazy. O pár dní později získala izraelská armáda i Beerševu a do konce roku vytlačila své protivníky z Negevu. Na hranicích se však Izraelci nezastavili a pronásledovali armádu Egypta na Sinaj. V tomto bodě již vystoupila na obranu arabského státu Velká Británie, která byla s Egyptem vázaná smlouvou o vzájemné obraně. Izrael následně čelil tlaku Velké Británie i USA a na začátku roku 1949 stáhl své oddíly ze Sinaje.

Na přelomu ledna a února 1949 bylo jasné, že se izraelská válka o nezávislost přiblížila ke svému konci. Arabské státy byly ochotné jednat s Izraelem o příměří pod podmínkou, že stát přijme zpět Palestince, kteří kvůli válce uprchli ze země. Izrael tak ve většině případu jejich návrat

---

¹⁹ KRUPP, M.: *Dějiny státu Izrael*. Praha: Vyšehrad, 2013. Str. 17.

²⁰ ČEJKA, M.: *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. Str. 31.

neumožnil a z původního 1 milionu Palestinců zůstala v zemi pouhá desetina. Největší část palestinských uprchlíků našla azyl v Zajordánsku a další skupiny se rozptýlily do okolních arabských států, kde byli převážně umístěni do uprchlických táborů.²¹

První dohodu o příměří podepsal Izrael s Egyptem na ostrově Rhodos 24. února 1949. O měsíc později jej následuje mírové ujednání s Libanonem. V dubnu téhož roku podepsalo příměří i Zajordánsko a ve stejném měsíci, už jako království Jordánské, schválilo statut Jeruzaléma jako rozděleného města. Izraelci později prohlásili Západní Jeruzalém za hlavní město Izraele. O téměř čtvrt roku později, dne 20. července, podepsal Izrael příměří se Sýrií a tím první arabsko-izraelský konflikt skončil.²²

---

²¹ ČEJKA, M.: *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 49-54.

²² Tamtéž. Str. 55-56.

3 IZRAEL V LETECH 1950-1954

3.1 Přistěhovalectví a problémy integrace

V letech 1940-1947 přišlo do mandátu Palestina přes sto tisíc přistěhovalců. Téměř stejný počet lidí přišel do Izraele od jeho založení do konce roku 1948.²³ Jedním z prvních počinů Prozatímní státní rady bylo zrušení Bílé knihy, jenž omezovala židovské přistěhovalectví. Od té doby Židé přijížděli do Izraele legálně a nehrozila jim internace, například na Kypru, jako jejich předchůdcům.

Významný bod pro židovskou imigraci dále představovalo přijetí Zákona o návratu, ke kterému došlo 5. července 1950.²⁴ Zákon zaručoval každému člověku židovského původu neodvolatelné právo na návrat a také možnost získat jako nový přistěhovalec (*ole chadaš*) izraelské občanství. V prvních letech existence státu stačilo k získání občanství prohlášení, že je dotyčný židovského vyznání. Spolu s přijetím zákona však vyvstala klíčová otázka, kdo je vlastně Žid a tuto definici bylo nutné pro potřeby zákona právně ukotvit. Vymezení židovství však mezi sekulárními a nábožensky založenými Izraelci způsobilo mnoho neshod a spory o správné pojmové vymezení zaměstnávaly izraelskou vládu po dlouhé roky.²⁵

V prvních letech populace izraelského státu díky imigraci prudce vzrůstala. Ze všech směrů do Izraele proudily masy příchozích. Pro některé z nich byl návrat do země předků uskutečněním dávného snu, jiní však k němu byli donuceni okolnostmi. Se vznikem Státu Izrael v arabských zemích vzrůstaly antisemitistické tendence a Židé, kteří zde

---

²³ ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele* Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 51.

²⁴ KRUPP, Michael: *Dějiny státu Izrael*. Praha: Vyšehrad, 2013. Str. 28.

²⁵ SHAPIRA, Anita: *Israel. A history*. New England: Brandeis University Press, 2012. Str. 185.

žili dlouhá léta v míru, najednou čelili nátlaku ze strany jejich obyvatel a z toho důvodu se rozhodli opustit své dosavadní domovy.

Největší imigrační vlny probíhaly v letech 1948-1951.²⁶ V Izraeli našli nový domov Židé z celého světa. V rozmezí let 1949 a 1950 bylo do státu přivezeno 50 000 jemenských Židů.²⁷ Téměř čtvrt milionu Židů odešlo z Maroka, následovalo je 10 000 egyptských Židů a celkem 30 000 Židů z Íránu, Libye a Turecka. Židé ze Sovětského svazu byli uzavřeni za jeho nepropustnými hranicemi a na cestu do Izraele se mohli vydat až v 90. letech po rozpadu svazu. Jedinou výjimku tvořilo na 300 000 Židů z Rumunska.²⁸ V rámci operace Ezdráš a Nehemjáš bylo do Izraele letecky převezeno 125 000 iráckých Židů.²⁹

Imigrace měla pochopitelně i své další dopady. Na území izraelského státu se ocitli nejen Židé, kteří ve svých dosavadních životech patřili ke střední nebo i vyšší vrstvě společnosti, ale i ti, kteří předtím patřili k vrstvám nejnižším. Nově příchozí z vyšších vrstev však s obtížemi hledali uplatnění ve svých oborech, protože ty již byly obsazeny starousedlíky. Dlouhodobá nezaměstnanost, případně práce pod jejich dosavadní úroveň, tak vedla ke snížení sociální úrovně určitých skupin, což také zavdalo příčinu budoucích konfliktů. Izraelský stát tak sice během těchto let zdvojnásobil svojí populaci, ta byla však značně nejednotná. Pro upevnění národní identity státu a jednoty jejích obyvatel se stěžejním spojujícím prvkem stala izraelská armáda.

---

²⁶ Konkrétněji: od května do prosince roku 1948 přišlo 101 828 nových obyvatel. V roce 1949 dosáhla imigrace vrcholu v podobě 239 954 příchozích, o rok později přišlo 170 563 olim chadašim a v roce 1951 o pár tisíc více – 175 279. (Pramen: ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 51-66.)

²⁷ Ministerstvo alijí a absorpce imigrace [online] (15.4.2016)

Dostupné: <http://www.moia.gov.il/English/FeelingIsrael/AboutIsrael/Pages/kanfeyNesharim.aspx>

²⁸ KRUPP, Michael: *Sionismus a Stát Izrael*. Praha: Vyšehrad, 1999. Str. 126-129.

²⁹ Oficiální stránky ministerstva alijí a absorpce imigrace [Online] (15.4.2016) Dostupné z: <http://www.moia.gov.il/English/FeelingIsrael/AboutIsrael/Pages/ezraVenechmia.aspx>

Cílem vlády bylo, aby se noví občané Izraele rozmístili po celé ploše státu a ne jen ve městech, případně aglomeracích. Příchozím se však příliš nezamlouvaly kolektivistické kibucy a raději dali přednost mošavům, které kladly větší důraz na soukromé vlastnictví.³⁰ Tento typ zemědělských osad tak začal prožívat svoji renesanci. Mošavy (a samozřejmě také kibucy) plnily několik funkcí. S jejich pomocí bylo možné zintenzivnit osidlování země. Větší počet vznikajících mošavů také úměrně poskytl víc pracovních míst. V neposlední řadě zde byl přítomen i určitý sionistický podtext, ve smyslu opětovného přimknutí Židů k půdě jejich předků a vybudování nových kořenů v zemi.

Ani nově vybudované mošavy³¹ a vystavěné byty ovšem nebyly schopné pojmout masivní příval obyvatel, a tak určitá část imigrantů končila v přistěhovaleckých táborech, tzv. ma'abarot, kde čekali na další umístění ve státě. V těchto táborech panovaly velice tvrdé podmínky a lidem zde žijícím sice poskytovaly alespoň základní přístřeší, ale již nebyly schopné poskytnout jim zaměstnání. V ma'abarot skončila většina přistěhovalců původem z Blízkého východu, přičemž největší podíl zde měli iráčtí Židé a to až 37,5%.³²

Zatímco první roky byly provázeny masovou imigrací, v následujících letech se počet příchozích drasticky snížil a větší nárůst olim chadašim Stát Izrael zažil až v roce 1957, byť už se pochopitelně nejednalo o statisíce lidí, jak tomu bylo v předcházejících letech.³³

---

³⁰ KRUPP, Michael: *Sionismus a Stát Izrael*. Praha: Vyšehrad, 1999. Str. 129-131.

³¹ Do konce 50. let jich bylo vybudováno téměř 400. (Pramen: SHAPIRA, Anita: *Israel. A history*. New England: Brandeis University Press. 2012. Str. 212.)

³² KTZ'NSKI, Mary: *Ma'abarot*. [online]. (15.4.2016)

Dostupné z: <http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=12939>

³³ Pro srovnání s předchozími čísly: v roce 1952 přišlo 24 610 lidí, o rok později dorazilo do Izraele pouhých 11 575 přistěhovalců. V roce 1954 se počet zvedl na 18 491 příchozích a rok 1955 byl silnější díky silné vlně imigrace z Maroka, který zvedl počet přistěhovalců na 37 528. V roce 1956 byli mezi příchozími především egyptští Židé, jenž byli nuceni opustit Egypt po proběhlé Suezské krizi. (Pramen: ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 69-86.)

3.2 Ekonomická situace

Cílem izraelských občanů v prvních letech bylo vyhrát válku o nezávislost a uhájit tak existenci Izraele. Paralelně s tím chtěla vláda zvládnout imigrační vlnu. Průměrných 16 000 příchozích za měsíc samozřejmě představovalo obrovský nápor na ekonomiku.

Pár měsíců před vznikem izraelského státu vyčlenila Velká Británie Palestinskou liru ze šterlinkového bloku. Souběžně s tím, taktéž před vznikem státu, se začala tisknout lira izraelská. Nové peníze Izraele však nebyly uznávány mimo jeho hranice. Dovoz a vývoz tak byl stále závislý na cizí měně, která ale Izraelcům docházela a spolu s ní se vyčerpávaly i zásoby jídla a pohonných hmot. Do neutěšené situace se také promítla počínající válka na korejském poloostrově, která zapříčinila celosvětový nárůst cen a devalvaci měny. Izraelská vláda, která se snažila o potlačení narůstajícího černého trhu, byla nucena vyhlásit přidělový systém.³⁴

Kapitál státu byl zcela závislý na židovských donátorech. Premiér David Ben Gurion proto v roce 1951 uspořádal v Jeruzalémě konferenci, na kterou pozval významné představitele diaspory, aby je požádal o finanční podporu. Díky jeho přesvědčivým argumentům získal izraelský stát dostačující finanční prostředky. Ministerský předseda se také snažil prostřednictvím nejrůznějších židovských organizací působit na Spojené státy, které následně Izraeli poskytly půjčku v hodnotě 65 milionů dolarů.³⁵

Souběžně s tímto vyjednáváním začala izraelská vláda vyjednávat se Spolkovou republikou Německo. S kancléřem Konradem Adenauerem se snažili dospět k dohodě ohledně reparací a náhrad pro židovský národ za škody, které utrpěl za 2. světové války. Vyjednávání s Německem provázely mimořádně bouřlivé debaty v izraelském parlamentu i veřejnosti.

---

³⁴ SHAPIRA, Anita: *Israel. A history*. New England: Brandeis University Press, 2012. Str. 208-211.

³⁵ KRUPP, Michael: *Dějiny státu Izrael*. Praha: Vyšehrad, 2013. Str. 31.

Nejvýraznějším oponentem se stal Menachem Begin a následovníci strany Cherut. Tehdejší dění sledovala izraelská veřejnost se zatajeným dechem. Od incidentu s Altalenou znovu hrozilo, že se Židé postaví proti sobě. Doutnající atmosféra vykryštovala v demonstraci před budovou Knesetu. Navzdory pouliční bitvě demonstrantů a policie přímo pod okny parlamentu, Kneset své jednání nepřerušil a po dlouhých hodinách došel k rozhodnutí o schválení dohody o reparacích. K podpisu smlouvy došlo 11. září 1952 a Spolková republika Německo se zavázala Izraeli vyplatit 3 miliardy a 450 milionů marek.

Po přijetí dohody promluvil v rozhlase Pinchas Lavon, tehdejší ministr zemědělství, o přínosu finančních prostředků z reparací pro další vývoj státu. Většina izraelské veřejnosti záhy pochopila nutnost tohoto kroku. Finance poskytnuté Německem skutečně pomohly Izraeli, aby se po hospodářské stránce vzchopil. V mnoha občanech však přijetí reparací vyvolalo ambivalentní pocity. Na jedné straně byla tato finanční injekce potřebná a vítaná, na straně druhé si ovšem Izraelci uvědomovali a v žádném případě nezapomněli na důvod, kvůli kterému tyto peníze obdrželi.³⁶

3.3 Politická situace

Raná léta izraelské demokracie se nesla ve znamení dominance Mapaje. Vláda byla levicová a silně sekulární a státní ideologií byl *mamlachtijut*.³⁷ *Mamlachtijut* byl jako forma levicové demokracie hojně propagován Davidem Ben Gurionem, a jako systém, mající převahu nad ostatními mocenskými centry, měl sjednotit všechny členy židovského národa.³⁸ Jeho hlavním cílem bylo vybudování suverénního státu s pevným

---

³⁶ GILBERT, Martin: *Izrael – dějiny*. Brno: BB art, 2002. Str. 282-287.

³⁷ Překlad slova *mamlachtijut* je více než problematický. Nejblíže k němu sice mají pojmy jako státnost, případně etatismus, ale ani ty *mamlachtijut* nevystihují úplně.

³⁸ KEDAR, Nir: *Ben-Gurion's Mamlakhtiyut: Etymological and Theoretical Roots*. In: *Israel Studies* Volume 7, Number 3, 2002. [online]. (16.4.2016) Dostupné z: <https://muse.jhu.edu/article/40296>.

politickým uskupením založeným na respektování demokracie a základních občanských práv.³⁹

Koncept *mamlachtijut* zasahoval do všech sfér života Izraelců. Například i zmiňovaný rozhlasový projev Pinchase Lavona ohledně přijetí německých reparací byl také ukázkou *mamlachtijut*. Lavon tehdy upozornil na fakt, že holokaust nebyl ojedinělým skutkem násilí spáchaného na Židech a že to nebyli vždy výhradně Židé, kdo trpěl a v této souvislosti připomněl genocidu Arménů. Odpůrce přijetí reparací pak obvinil z „diasporního smýšlení“ a libování si v minulosti a snažil se je přimět, aby zaujali opačné stanovisko a plně se oddali budování Státu Izrael.⁴⁰

Původní kibucnická hnutí se nechtěla smířit se ztrátou jejich dosavadní moci a tak sloučením *Ha-šomer ha-cair* a *Achdut ha-avoda* vznikla politická strana Mapam.⁴¹

Naprostá převaha strany Mapaj trvala od samotného počátku vzniku státu až do roku 1967. Mapaj dominoval i v Histadrutu. Generální tajemník této odborové organizace byl rovněž součástí Mapaje.

David Ben Gurion chtěl vytvořit vládní koalici z celého politického spektra. Jedinou výjimku však tvořila strana Maki⁴² a strana Cherut Menachema Begina. Ve svém pravicově založeném protivníkově viděl izraelský premiér populistu, navíc silně nevypočitatelného. Po celou dobu, kdy v úřadě premiéra vystupoval Ben Gurion, se Cherut nikdy nestal členem koalice a nikdy také nezískal více než 17 křesel v Knesetu.

---

³⁹ MENDELSON, Ezra: *Studies in Contemporary Jewry: Volume IX*. [online]. Hebrew University of Jerusalem, 1994. Str. 144.

⁴⁰ Tamtéž. Str. 147.

⁴¹ Historie strany převzatá z oficiálních internetových stránek Knesetu. [online].

Dostupné z: http://www.knesset.gov.il/faction/eng/FactionPage_eng.asp?PG=28 (16.4.2016)

⁴² Tato komunistická anti-sionistická strana jako jediná v Izraeli zohlednila izraelské Araby, jejichž postavení Deklarace nezávislosti sice formálně zrovnoprávnila, ale ve skutečnosti se postavení Arabů prudce zhoršilo, mmj. omezením svobody pohybu. (SHAPIRA, Anita: *Israel. A history*. New England: Brandeis University Press, 2012. Str. 196-197.)

Izraelská demokracie byla značně atypická. Jejím základem byl parlamentní model západního typu. Demokracie státu sice deklarovala svobodu slova, nezávislý justiční systém, svobodné volby i tisk, to vše ale pod drobnohledem centralizované politické a ekonomické moci.

Její představitelé mohli ze svých pozic snadno profitovat. Čím přísnější byl aparát, tím častější bylo porušování pravidel a tak docházelo i k podplácení a korupci.

Noviny byly nejfrekventovanějším médiem. Rádiové vysílání zaujímalo až druhou pozici a televizory si k širším masám Izraelců musely cestu teprve najít. Tehdejší tisk byl formálně svobodný. Každá se stran měla své noviny, navíc existovalo několik dalších nezávislých deníků. Průběžně docházelo k zasedání tzv. Redakčního výboru, kde byli zástupci jednotlivých novin zasvěceni do aktuálních (a někdy i tajných) informací. Tyto schůze měly za cíl upevnit spolupráci vlády a tisku, ale je nutné si uvědomit i druhý efekt, kterým byla možnost vládnoucí strany šířit vlastní verze událostí.⁴³

V polovině roku 1950 došlo k přijetí tzv. Harariho rezoluce, která představovala kompromis v dlouhotrvajícím procesu tvorby izraelské ústavy. Její vytváření bylo značně zkomplikováno. V tomto případě nebyla hlavním problémem válka o nezávislost, ale postoj náboženských politických stran, pro které byla pravou a závaznou ústavou pouze Tóra a které žádný světský právní dokument nehodlaly akceptovat.⁴⁴

Z celého politického spektra v Izraeli si patrně nejvíce přáli přijetí ústavy strany Mapam a Cherut. Obě strany totiž doufali, že přijetí ústavy by mohlo napomoci ochraně individuálních práv minorit v parlamentu a omezit tak moc většiny, tedy Mapaje.

---

⁴³ SHAPIRA, Anita: *Israel. A history*. New England: Brandeis University Press, 2012. Str. 195-199.

⁴⁴ ČEJKA, Marek: *Judaismus a politika v Izraeli*. Brno: Barrister & Principal, 2009. Str. 29-30.

Přijetí ústavy bylo také přáním Davida Ben Guriona. Izraelský ministerský předseda si však byl vědom faktu, že pouhé přijetí ústavy automaticky neznamená nastolení demokracie. Ben Gurion se také chtěl vyhnout napětí a případným sporům s náboženskými stranami, a proto byl proces vytváření ústavy prozatím odložen. Populace Izraele tehdy nebyla tak velká a stát měl obrovský nárůst obyvatel teprve před sebou. Aby se Izraelci vyvarovali situace, ve které by menšina přijala a následně nutila ústavu generacím, které měly teprve přijít, bylo nakonec rozhodnuto, že její tvorba započne teprve v okamžiku, kdy bude v zemi žít víc občanů.⁴⁵

Další známkou, že vytváření ústavy nebude mít standartní průběh, byla přeměna Ústavodárného shromáždění na Kneset. V Deklaraci nezávislosti, konkrétně v její části hovořící o vytvoření Prozatímní státní rady, bylo stanoveno: „*že od okamžiku ukončení mandátu až do zřízení řádných státních orgánů, které mají být zvoleny na základě zákona vydaného Ústavodárným shromážděním*“.⁴⁶ Přejmenování Ústavodárného shromáždění na Kneset tak nebyla pouhá hra se slovy, ale ukazovala na odlišný směr, jakým se stát, ve snaze o kompromis, začal ubírat.

Usmíření obou proudů přinesl nakonec poslanec Israel Harari se svým návrhem přijímání tzv. Základních zákonů. Tyto zákony byly sepisovány postupně s tím, že by do budoucna mohly vytvořit jednotnou ústavu. Harariho rezoluce byla přijata parlamentem a zůstala platná do dnešních dnů. Základní zákony stále ještě nebyly kodifikovány v jednotný celek, protože zde narážely na nesouhlas nábožensky založených stran, ale v průběhu let se jejich postavení začalo přenášet do ústavní roviny.⁴⁷

---

⁴⁵ SHAPIRA, Anita: *Israel. A history*. New England: Brandeis University Press, 2012. Str. 182.

⁴⁶ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestina*. Brno: Barrister & Principal, 2013. Str. 87.

⁴⁷ ČEJKA, Marek: *Judaismus a politika v Izraeli*. Brno: Barrister & Principal, 2009. Str. 29-31.

Kvůli sporům ohledně sekulárního vzdělání a vojenské služby žen došlo k vážným neshodám s náboženskými stranami. Ben Gurion tak rozpustil vládu a nechal vyhlásit nové volby, které se uskutečnily 30. července 1951. Ve volbách Mapaj dle očekávání posílil svoji pozici a získal 45 křesel. Na druhém a třetím místě se umístili liberální Všeobecní sionisté a Mapam. Revizionistický Cherut získal osm křesel. Z náboženských stran dopadla nejlépe Ha-poel ha-mizrachi, taktéž s osmi křesly.⁴⁸

Na začátku listopadu 1952 zemřel první izraelský prezident Chajim Weizmann. O měsíc později se novou hlavou státu stal Jicchak Ben Cvi.⁴⁹

V roce 1953 došlo v otázce vzdělávání a branné povinnosti pro ženy ke vzájemné dohodě mezi sekulárními a náboženskými stranami. Nová reforma školství zaručila vznik dvou vzdělávacích odvětví – sekulárního a náboženského, přičemž náboženské se dále dělilo na státní a soukromé. Náboženské státní vzdělávání bylo pod správou strany Ha-poel ha-mizrachi. Menšina ortodoxních se vzdělávala v soukromých náboženských školách, které spadaly pod stranu Agudat Jisrael. Existence soukromých náboženských škol byla pro stranu důležitá, protože se tak mohla v otázce vzdělávání vymanit z dozoru státu, ale zároveň nepřišla o státní financování.

Také v otázce branné povinnosti žen náboženské strany vyhrály. Jejich příslušnice mohly vojenskou službu z náboženských důvodů odmítnout. Členky Ha-poel ha-mizrachi mohly místo toho sloužit v sociálních službách.⁵⁰

---

⁴⁸ ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 64.

⁴⁹ GILBERT, Martin: *Izrael – dějiny*. Brno: BB art, 2002. Str. 281.

⁵⁰ KRUPP, Michael: *Dějiny státu Izrael*. Praha: Vyšehrad, 2013. Str. 28-29.

V první polovině 50. let čelil Izrael útokům fidájinů. Palestinské partyzánské skupiny se na izraelské území dostávaly nejčastěji přes pásmo Gazy. Na sklonku první poloviny 50. let začal fidájinů využívat i sousední Egypt a frekvence útoků se zvyšovala. Do konce roku 1956 podnikli fidájinové téměř 9000 přeпадů.⁵¹ Počty obětí z těchto útoků sice nebyly rozsáhlé, ale měly obrovský psychologický efekt na izraelské obyvatelstvo. Z toho důvodu vláda zavedla tzv. politiku odvetných přeпадů, která byla následně předmětem mnoha diskuzí, ale především základním kamenem sváru mezi premiérem Davidem Ben Gurionem a ministrem zahraničí Moše Šaretem. Zatímco premiér v odvetných akcích viděl řešení, umírněnější Šaret v nich viděl jen nekončící kruh vytvářející další násilí a zejména zvyšování počtů obětí v civilním obyvatelstvu na obou stranách.

Spolu s eskalací útoků fidájinů se zdokonalovaly i útvary speciálních složek. Jedním z útvarů byla i Jednotka 202, jenž byla odpovědná za útok jordánské vesnice Qibíja.⁵² Výsledkem bylo téměř 70 mrtvých Jordánců a Izrael následně čelil mezinárodní kritice. Přeпад této jordánské vesnice ještě více prohloubil vzájemný spor mezi Šaretem a Ben Gurionem.⁵³

Konec roku 1953 přinesl izraelské veřejnosti překvapení v podobě Ben Gurionovy rezignace. Díky vzájemné kombinaci nesmírné únavy i roztrpčení nad směrem, kterým se Izrael ubíral, se „otec národa“ uchýlil do kibucu Sde Boker v Negevské poušti.

Jedno z Ben Gurionových posledních rozhodnutí bylo jmenování Mošeho Dajana náčelníkem generálního štábu. Jmenování Dajana bylo Ben Gurionovou pojistkou pro pokračování odvetných akcí, neboť novým premiérem se stal dosavadní ministr zahraničí Moše Šaret. Post ministra obrany obsadil Pinchas Lavon. V lednu následující roku vytvořil Moše Šaret

---

⁵¹ ČEJKA, Marek: *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Brno: Barrister & Principal, 2007. Str. 61.

⁵² K útoku došlo 15. října 1953 pod názvem operace Šošana.

⁵³ WANNER, Jan: *Bitva o Suez*. Praha: Libri, 2006. Str. 100-105.

novou vládu. Souběžně s jejím vytvářením začal Izrael řešit spory s Egyptem kvůli lodnímu provozu v Akabském zálivu.

Izrael následně začal sousednímu arabskému státu věnovat stále více pozornosti. V únoru téhož roku posílil Gamal Abd an-Násir svoji pozici a tím výrazně oslabil moc dosavadního prezidenta Nagíba. V průběhu několika měsíců pak mělo dojít k podepsání britsko-egyptské smlouvy o odchodu britských jednotek. Izrael byl tímto vývojem velice zneklidněn, především kvůli nejistotě, kterou by změna situace mohla přinést. Do pohybu byl tak uveden sled událostí, který vyvrcholil politickým skandálem a diskreditací izraelského státu na mezinárodním poli.⁵⁴

---

⁵⁴ ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 74-76.

4 EGYPT V LETECH 1952-1954

Vítězství ve válce o nezávislost v Izraelcích vyvolalo pocity euforie a zdání vlastní nezlomnosti. Pro poražené arabské státy to však byla citelná rána snižující jejich sebevědomí.

Generace mladých egyptských důstojníků, mezi nimiž byl i čtyřiatřicetiletý Gamal Abd an-Násir, však jako pravý důvod vlastní porážky neviděla schopnosti nově vzniklého izraelského státu. Skutečného viníka nacházeli spíše ve vlastních řadách v podobě neschopnosti krále Farúka a jeho zkorumpovaného režimu. Násir a jeho přátelé z důstojnických kruhů⁵⁵ dospěli k názoru, že pro další vývoj egyptského národa je nutná změna režimu.⁵⁶

4.1 Převrat

Jedním z problémů při plánování převratu byly Svobodným důstojníkům paradoxně na překážku jejich vyšší důstojnické pozice. Protože sami neveleli jednotkám, byli nuceni rozšířit svůj okruh a podělit se o plán s vybranými nižšími důstojníky. S tím bylo samozřejmě spojené větší riziko vyzrazení. K průniku informací nakonec skutečně došlo a o plánovaném převratu se dozvědělo velení egyptské armády.

Po prozrazení zavládla mezi důstojníky nejistota. Rozvahu zachoval Jusúf Mansúr Sadíq, který na vlastní popud převrat zahájil. Celá akce probíhala chaoticky a nepřehledně. V jednu chvíli byl omylem zajat dokonce sám Násir, ale přesto se Svobodným důstojníkům podařilo zajmout generální štáb egyptské armády. Záhy došlo k získání dalších klíčových bodů v podobě budovy rozhlasu, nádraží a letiště. Nic netušící obyvatelé Egypta se teprve ráno ve středu 23. července 1952, kdy

---

⁵⁵ Mezi nimi např. Abd al-Hákim Ámir, Abd al-Latif al-Baghdádí, Kamál ad-Dín Husajn, Chálid Muhí ad-Dín, Anwar as-Sádát a Saláh Sálím.

⁵⁶ HERZOG, Chaim: Arabsko izraelské války. Praha: Lidové noviny, 2008. Str. 137.

v rozhlasu promluvil Anwar as-Sádát, dozvěděli o převratu, který proběhl bez prolití jediné kapky krve.

Pro Velkou Británii znamenal převrat šok. Britská vláda zprvu zvažovala vojenskou intervenci, nakonec se však ministerstvo zahraničí rozhodlo do dění nezasahovat. Svobodným důstojníkům se tak podařila jejich první fáze, stále si museli počínat velice opatrně vzhledem k 80 000 britských vojáků, kteří byli přítomni u oblasti Suezského průlivu.⁵⁷

4.2 Konsolidace

Svobodní důstojníci sice nebyli žádnými nezkušenými nováčky, přesto po převratu neměli pevně daný koncept, podle kterého se chtěli řídit. Generál Muhammad Nagíb, ostřílený voják a nejstarší ze Svobodných důstojníků, jež stanul v jejich čele, zprvu dokonce prohlašoval, že hnutí nemá žádné ambice propojit se s politickou mocí. Jejich stěžejním cílem bylo očištění státu od korupce a reformy ústavy.

Důstojníci však otázku politické moci nemohli zcela ignorovat. Formálně byl hlavou státu stále král Farúk. Svobodní důstojníci se proto obrátili k Alímu Máhirovi, konzervativnímu politikovi a odpůrci strany Wafd, s prosbou o sestavení nové vlády. Máhir souhlasil pod podmínkou, že veškeré jednání muselo být zcela legální.

Tři dny po převratu Svobodní důstojníci v čele s Alím Máhirem dorazili do Alexandrie. Král Farúk se nakonec vzdal trůnu ve prospěch svého několikaměsíčního syna a následně opustil zemi.

Jedním z prvních počinů vlády Alího Máhira bylo zrušení titulů „paša“ a „bej“ a také vytvoření rady regentů pro Farúkovu syna.

---

⁵⁷ BAREŠ, Ladislav: *Dějiny Egypta*. Veselý, R.; Gombár, Eduard. Praha: Lidové noviny, 2009. Str. 551-553.

Faktickou moc ovšem držela Rada revolučního velení, v jejímž čele stanul Gamal Abd an-Násir.

V důsledku neshod s Muslimským bratrstvem ohledně pozemkové reformy Alí Máhir odstoupil a novým premiérem se stal Muhammad Nagíb.⁵⁸

4.3 Násirova cesta k moci

Situace v Egyptě se pomalu začala blížit vojenské diktatuře. Na sklonku roku 1952 došlo ke zrušení dosavadní egyptské Ústavy a následně i politických stran. Z generála Nagíba se stal „vůdce revoluce“ a nově vzniklý protikorupční soud trestal významné osobnosti minulého režimu.

Nagíb mezitím zahájil jednání s britskou stranou. Státy se v tomto jednání sice zabývaly budoucím uspořádáním Súdánu a jeho právem na sebeurčení a neřešily situace Egypta. Súdánské vyjednání však položilo základ budoucím úmluvám mezi Velkou Británií a Egyptem ohledně evakuace britských vojsk z území arabského státu.

Ve stejné době se začal vyhrocovat konflikt o moc mezi generálem Nagíbem a Gamalem an-Násirem.⁵⁹ Po vyhlášení republiky začala řadů důstojníků zabírat postavení v civilních úřadech. Muhammad Nagíb se stal prezidentem, přičemž stále zůstal předsedou vlády. Násir setrval ve vedoucí funkci Rady revolučního velení a nově přijal funkci místopředsedy vlády a ministra vnitra.

Rozbuškou v konfliktu mezi oběma státníky bylo rozpuštění Muslimského bratrstva.⁶⁰

---

⁵⁸ HOPWOOD, Derek: *Egypt: Politics and Society 1945-1990*. New York: Routledge, 1991. Str.37-40.

⁵⁹ SACHAR, Howard M.: *Dějiny státu Izrael*. Praha: Regia, 1999. Str. 380-381.

⁶⁰ Bratrstvo mělo zpočátku k revoluci kladný vztah. Samotným Násirem bylo označeno jako „náboženské hnutí“ a nikoliv jako politická strana a nebylo proto rozpuštěno. Muslimské bratrstvo však postupně zahrnuje nový režim kritikou jednak kvůli pozemkové reformě, jednak kvůli vyhlášení republiky, což chápali jako příliš sekulární krok. Tehdejší politická scéna se odrážela do nálad veřejnosti. Situace se vyhrotila na začátku roku 1954, kdy se na půdě Káhirské univerzity střetli sekulární a nábožensky založení studenti.

Došlo k velké vlně zatýkání členů bratrstva i k dalším sporům mezi Nagíbem a Radou revolučního velení, jejichž výsledkem byla rezignace dosavadního prezidenta. Střet mezi Násirem a Nagíbem byl zdlouhavý a spleťový, na jeho konci ovšem stanul jako vítěz Násir.

V rámci demonstrace vlastních schopností na poli zahraniční politiky začal Násir jednat s představitelem britské strany, sirem Ralphem Stevensonem, o odchodu Britů ze Suez. Jeho jednání byla úspěšná a vyústila v podepsání tzv. „Anglo-egyptských hlavních zásad smlouvy“, tedy dokumentu předpokládající kompletní evakuaci britských vojenských jednotek v horizontu následujících dvaceti měsíců.⁶¹

Izrael situaci v sousedním arabském státu pečlivě sledoval. Jeho největší obavou bylo, aby se prezident Násir, povzbuzen svým úspěchem, nepokusil o další vojenské tažení vůči hospodářsky oslabenému státu. Premiér Moše Šaret se snažil pomocí diplomacie nastolit co nejlepší vztahy mezi oběma zeměmi. Mezitím však několik vyšších důstojníků vojenské rozvědky (dále jen Aman)⁶², dospěli k názoru, že pro Izrael byl tehdejší známý Egypt lepším protivníkem, a proto bez premiérova vědomí zahájili operaci, která měla zvrátit odchod britských jednotek. Plánem bylo rozpoutat v arabské zemi zdání nestability, což by bylo pro Velkou Británii jasným signálem neschopnosti prezidenta Násira stabilně vládnout, a tudíž by k odsunu jejích jednotek nedošlo a oblast Suez by zůstala pod britskou kontrolou. Egypt by pak setrval v dosavadní pozici a Izraeli by zůstal protivník, který by byl předvídatelný.⁶³

---

⁶¹ BAREŠ, Ladislav: *Dějiny Egypta*. Veselý, R.; Gombár, Eduard. Praha: Lidové noviny, 2009. Str. 557-561.

⁶² Akronym *Agaf ha-modi'in*.

⁶³ TEVETH, Shabtai: *Ben Gurion's spy*. New York: Columbia University Press, 1996. Str. 81. [online]. (22.4.2016) Dostupné z: Google Books.

5 OPERACE SUSANNA

5.1 Předvoj – Jednotka 131

Vojenský útvar s neurčitým označením 131 vznikl již během války za nezávislost. Jeho zakladatelem byl podplukovník Mordechaj (Motke) Ben Cur, člen Palmachu.⁶⁴ Cílem jednotky měly být sabotážní akce na území nepřátelského arabského státu, kterým byl v tomto případě Egypt. Jednotka 131 neměla ve svých počátcích pevně stanovené cíle a její funkce nebyly prakticky vůbec vymezeny, přesto se její vznik stal příčinou mnoha svárů. Moše Dajan, náčelník generálního štábu, existenci jednotky považoval za zbytečnost, zatímco jeho předchůdci Mordechaj Makleff s Jigaelem Jadinem tvrdili opak. Další spor propukl mezi Iserem Harelem, velitelem Mosadu, a plukovníkem Benjaminem Giblim, velitelem Amanu. Harel se snažil poukázat na fakt, že všechny potencionální operace Jednotky 131 spadají automaticky pod Mosad, a tudíž by pod jeho jurisdikci měla spadat i samotná jednotka. Gibli jeho názor odmítal a spor se dostal až k hlavnímu štábu Izraelských obranných sil. Po dlouhé diskuzi bylo nakonec rozhodnuto, že Jednotka 131 zůstane pod velením Amanu, který však musí o jejích činnostech Mosad pravidelně informovat. Vztahy mezi oběma organizacemi byly v této době na bodu mrazu, což jen přispělo k nejasnostem provázející následné vyšetřování Lavonovy aféry.⁶⁵

Plukovník Ben Cur mezitím pokračoval ve svém úsilí vybudovat Jednotku 131. Jako řídicího agenta si vybral svého někdejšího kolegu z Palmachu Avrahama Dara. Dar přijal falešnou identitu jako Brit „John Darling“ a v roce 1951 přicestoval do Egypta. Jméno Darling nebylo vybráno náhodně, jmenoval se tak jeden styčný britský důstojník a Dar se vydával za jeho vzdáleného příbuzného. Avrahamovým úkolem bylo

---

⁶⁴ GOLAN, Aviezer: *Operation Susannah*. New York: Harper & Row, Publishers, 1978. Str. 17.

⁶⁵ BLACK, Ian: *Mossad. Izraelské tajné války*. Morris, B. Brno: Jota s.r.o., 2001. Str. 125-128.

vytvořit a vycvičit několik agentů, kteří by byli schopni plnit úkoly vydané Amanem.⁶⁶

Dar v Egyptě pro účely Jednotky 131 vytvořil dvě buňky, přičemž jedna sídlila v Alexandrii a druhá v Káhiře. Všichni její členové byli rekrutováni z řad egyptských Židů. Avraham Dar u jednotky nezůstal dlouho a v srpnu 1951 se vrátil do Izraele. Během několika měsíců však dokázal vybudovat útvary v obou městech. Káhirský oddíl měl na starosti dr. Moše Marzúk a mezi jeho členy dále patřil Meir Mejuhas, Meir Za'afra a Marcelle Niniová. Špioni z Káhiry neměli zpočátku tušení, že v Alexandrii se nachází druhá buňka pod vedením Šmuela Azara. K Azarovi se později připojil Robert Dassa, Victor Levi a Phillip Nathanson. Před svým odjezdem Dar prozradil oběma skupinám existenci druhé buňky. Káhirský i alexandrijský oddíl měly pro své účely pronajatý byt a jejich spojovacím článkem se stala Marcelle Niniová. Niniová pracovala v cestovní kanceláři, kde se scházela se Šmuelem Azarem (velitelem alexandrijské pobočky) a s dr. Marzúkem (jež měl na starosti chod káhirské buňky) se pravidelně scházela v nemocnici, kde navštěvovala svou těžce nemocnou matku. V průběhu let se všichni členi z Káhiry i Alexandrie navzájem poznali, což se později ukázalo jako zásadní chyba.⁶⁷

Žádnému z aktérů zatím členství v Jednotce 131 nijak výrazně nezasahovalo do života. Jeden po druhém jezdili do Izraele, kde se učili základním dovednostem agentů. Výcvikem prošli všichni až na Marcelle Niniovou, která odmítla vycestovat ze země a opustit tak svoji matku.

Na tomto místě je podstatné zdůraznit, že členové obou buněk sice prošli základním výcvikem špionáže, ale žádný z nich nebyl vojákem či agentem z povolání. Z drtivé většiny se jednalo o nadšence a amatéry,

---

⁶⁶ RAVIV, Dan: *Izraelské tajné služby*. Melman, Y. Praha: Themis, 1999. Str. 69.

⁶⁷ GOLAN, Aviezer: *Operation Susannah*. New York: Harper & Row, Publishers, 1978. Str. 16-45.

kterým se dostalo pouze povrchové vědomosti a kterými ostatní agenti z Jednotky 131 spíše pohrdali, než aby je považovali za sobě rovné.⁶⁸

5.2 Operace Susanna

Zatímco pro Velkou Británii byl převrat Svobodných důstojníků překvapením, izraelská rozvědka měla o dění v Egyptě větší přehled, stejně jako o předchozích vyjednávání mezi egyptskými nacionalistickými důstojníky a Američany.

V souvislosti s plánovaným stažením britských vojenských jednotek z Egypta a z oblasti Suezů dospěl plukovník Mordechaj Ben Cur k názoru, že nastalá situace je přesně oním typem možného ohrožení, kvůli kterému vznikla Jednotka 131.

Plukovník se opět obrátil na svého někdejšího spolubojovníka z Palmachu. Byl jím Abraham Seidenberg, jež po přestěhování do Izraele přijal jméno Avri Elad.⁶⁹ Poté, co jej Ben Cur pověřil úkolem řídicího důstojníka Jednotky 131, odcestoval Elad do Egypta, kde se seznámil s členy obou buněk. Žádný z nich nikdy neznal jeho pravé jméno. Elad se všem představil jako „Robert“. Vzhledem k faktu, že v alexandrijském útvaru působil Robert Dassa, bude Avri Elad v této práci i nadále zmiňován pod jeho pravým jménem, aby text nebyl příliš matoucí.⁷⁰

Plánovaná sabotážní akce byla pojmenována „operace Susanna“. Označení mělo původ ve dvojí shodě jmen. Tím prvním byla v té době sto let stará píseň od Stevena Collinse Fostera „Oh! Susanna“⁷¹ a druhým důvodem bylo shodné jméno snoubenky Victora Leviho – Susanne Kaufmann.⁷²

---

⁶⁸ RAVIV, Dan: *Izraelské tajné služby*. Melman, Y. Praha: Themis, 1999. Str. 69.

⁶⁹ Elad se narodil v Rakousku a díky svému vzhledu „dokonalého Árijce“ se vydával za bývalého příslušníka SS a pod falešnou identitou se jako Paul Frank snažil odhalit bývalé nacisty.

⁷⁰ GOLAN, Aviezer: *Operation Susannah*. New York: Harper & Row, Publishers, 1978. Str. 48-52.

⁷¹ TOMASCHEWSKI, Werner: *Susanna*. [online] (24.4.2016) Dostupné z: <http://www.stephen-foster-songs.de/foster021.htm>

⁷² GOLAN, Aviezer: *Operation Susannah*. New York: Harper & Row, Publishers, 1978. Str. 22.

5.2.1 I. fáze

Stěžejním cílem sabotáží bylo vyvolat dojem nestability nového režimu. Odpovědnost za útoky měla podle plánu padnout na Muslimské bratrstvo, případně egyptské komunisty. Z toho důvodu byly jako cíle vybrány americká a britská centra v podobě kin, knihoven a v první fázi operace poštovní úřad v Alexandrii.⁷³

Členové Jednotky 131 měli k dispozici svoje vlastní vyrobené výbušniny, které se vyznačovaly značnou nestabilitou i nespolehlivostí. Ve všech fázích útoku byl používán stejný prostý typ výbušniny umístěný nejčastěji v malém kufříku. Její princip spočíval v hořlavém materiálu, který byl ukryt do pouzdra na brýle. V zavazadle byly také plechovky obsahující výbušninu. Jako forma rozbušky byla použita kyselina a tyto dvě složky byly od sebe odděleny několika vrstvami prezervativů, které tak sloužily jako primitivní časovač. Sabotéři tak měli čas kufřík umístit na místo určené a vzdálit se dříve než kyselina rozleptala latex obklopující hořlavinu a došlo k následnému výbuchu.

Jako první cíl byl zvolen poštovní úřad v Alexandrii. Hlavním záměrem neměly být ztráty na životech nic netušících Egyptanů, a proto byl útok naplánován na pátek 2. července 1954, kdy bylo očividné, že na poštovním úřadě bude minimální počet lidí a případné ztráty by nebyly tak vysoké.⁷⁴

Úkolu se ujali Philip Nathanson a Victor Levi. Jejich mise sice dopadla dle očekávání, k výbuchu bomby skutečně došlo, ale samotný výbuch nezpůsobil žádné významnější škody na majetku. Všudypřítomná

---

⁷³ RAVIV, Dan: *Izraelské tajné služby*. Melman, Y. Praha: Themis, 1999. Str. 71.

⁷⁴ GOLAN, Aviezer: *Operation Susannah*. New York: Harper & Row, Publishers, 1978. Str. 55-61.

vojenská cenzura zakázala o incidentu jakýmkoli způsobem informovat a pověst Egypta na mezinárodním poli tak zůstala neposkvrněná.⁷⁵

5.2.2 II. fáze

Prvotní fáze sice nepřinesla kýžený výsledek, ale zároveň však také neznamenal žádný výrazný neúspěch v podobě prozrazení. Avri Elad se následně rozhodl pro simultánní útok v Káhiře i Alexandrii. V tomto případě se terčem staly knihovny v amerických informačních centrech. I v druhé fázi byla aktivnější alexandrijská buňka. Útok byl naplánován ve večerních hodinách 14. července. Phillip Nathanson spolu s Victorem Levim přijeli vlakem do Káhiry, zatímco se jejich kolegové Šmuel Azar a Robert Dassa vydali směrem ke knihovně v Alexandrii, která se nacházela blízko americké ambasády. Výbušniny byly schovány do polic s knihami a tentokrát byl jejich účinek silnější a o útoku dokonce informoval lokální i zahraniční tisk.⁷⁶

5.2.3 III. fáze a prozrazení

Zlepšení v druhém útoku všechny příslušníky jednotky povzbudilo a Avriho Elada inspirovalo k tomu, aby bylo při další fázi operace zasaženo větší množství objektů. Počet cílů byl nakonec stanoven na pět. Zvolenými místy byla dvě kina v Káhiře, dvě kina v Alexandrii a také budova káhirského nádraží. V případě kin byly vybrány Rivoli a Radio v Káhiře, zatímco v Alexandrii se místem útoků měla stát centra zábavy Metro a Rio. Tato místa nebyla vybrána náhodně, ale podle programu jejich promítaných filmů. Ve všech se v daný den promítaly západní filmy, což mělo vyvolat dojem, že za útokem stojí Muslimské bratrstvo.

---

⁷⁵ RAVIV, Dan: *Izraelské tajné služby*. Melman, Y. Praha: Themis, 1999. Str. 71.

⁷⁶ GOLAN, Aviezer: *Operation Susannah*. New York: Harper & Row, Publishers, 1978. Str. 55-58.

Nejrozsáhlejší z dosavadních útoků byl naplánován na 23. července. Toto datum bylo zvolené velice nešťastně, neboť se zároveň jednalo o výročí vítězství revoluce a egyptské ozbrojené složky v tento den držely zvýšenou pohotovost.

Do akce se měl tentokrát zapojit i Avri Elad, jenž měl donést výbušninu do budovy káhirského nádraží. Elad ovšem na poslední chvíli plán změnil, zůstal v roli pouhého řidiče a svým úkolem pověřil Šmuela Azara.

Robert Dassa tak musel donést výbušniny do obou kulturních center. V obou případech si zakoupil lístky na balkon a po chvíli promítací sál opustil. Na žádném z míst se dlouho nezdržoval a zamířil přímo do svého bytu. Těsně před vchodem do domu jej zajali příslušníci tajné služby muchabarát.

První cílem sabotérů v Alexandrii mělo být kino Rio. I ve třetí fázi pracovali Phillip Nathanson a Victor Levi dohromady. Již v předsálí však Nathanson zaregistroval několik mužů, kteří vybočovali z řad ostatních přítomných Egyptanů toužících vidět film. Než však stihl upozornit Victora Leviho, neplánovaně se zaktivovala jeho bomba. Došlo k menšímu výbuchu a Nathansonovo oblečení začalo hořet. Přítomní agenti jej tak nejprve uhasili a pak Nathansona spolu s Victorem Levim zatkli.

Po ošetření v nemocnici putoval Nathanson s Levim k výslechu. Členové operace Susanna se během svých výcviků v Izraeli sice naučili základům sabotáže a znalostem v přípravě výbušnin, ale žádný z nich nebyl připravován na možnost dopadení a následného výslechu. Situaci egyptským složkám značně usnadnil fakt, že se všichni z aktérů navzájem znali. Výsledkem několika dnů trvajících výslechu a mučení bylo dopadení Šmuela Azara a Roberta Dassiho. Záhy byl dopaden Meir Mejuhas,

dr. Moše Marzúk i Meir Za'afra. Jako jedna z posledních byla 5. srpna dopadena Marcelle Niniová. Všichni výše jmenovaní byli podrobni výslechu a krutě mučení. Marcelle Niniová byla kromě mučení i několikrát zneužita. V nestřežené chvíli se jí podařilo dostat se z okna, ze kterého vyskočila. Její pokus o sebevraždu však nebyl úspěšný a Niniová byla převezena do nemocnice k zotavení.⁷⁷

5.3 Důsledky operace Susanna v Egyptě

Soud s dopadenými sabotéry proběhl na sklonku roku 1954. Proces začal 11. prosince a k jeho uzavření došlo v lednu 1955. Dr. Moše Marzúk a Šmuel Azar se ke svým aktivitám přiznali a byli odsouzeni k trestu smrti. Egyptský soud k smrti rovněž odsoudil Avrahama Dara a Avriho Elada, ani jeden z nich však v Egyptě nebyl přítomen, a tak byli odsouzeni v nepřítomnosti. Meir Za'afra a Meir Mejuhas odešli od soudu s nejmírnějším trestem. Jejich trest byl sedmiletý a oba muži byli propuštěni v roce 1962. Marcelle Niniová byli s Robertem Dassou potrestáni patnáctiletým trestem odnětí svobody a rozsudkem Victora Leviho s Phillipem Nathansonem byl doživotní trest ve vězení Tura.⁷⁸

Spolu s přímými účastníky došlo k zatčení Maxe Benneta, člena Jednotky 131, který se na operaci podílel pouze nepřímo a jen v jednom konkrétním případě, kdy převážel peníze určené pro káhirskou buňku. Bennet souzen nebyl, protože si ve vazbě rozřezal zápěstí hřebíkem a následným zraněním podlehl.

Zároveň s ostatními došlo k zatčení Josefa Kremona, který neměl s operací Susanna žádné dočinění a fakt, že byl Žid žijící v Egyptě, byla

---

⁷⁷ GOLAN, Aviezer: *Operation Susannah*. New York: Harper & Row, Publishers, 1978. Str. 58-104.

⁷⁸ BEININ, Joel: *The Dispersion of Egyptian Jewry*. Los Angeles: University of California Press, 1998.

jediná věc, kterou měl se sabotéry operace Susanna společného. Kremon během krátké doby ve vazbě zemřel. Egyptský tisk jeho smrt oznámil jako sebevraždu oběšením, na druhé straně Aman jeho úmrtí vydával za smrt umučením. Bez ohledu na to, zda byla Kremonova smrt důsledkem jeho vlastního úmyslu či cizího zavinění, představuje tento egyptský Žid nevinnou oběť, jež se vyskytla v nesprávnou chvíli na nesprávném místě.⁷⁹

Dalším nepřímým členem káhirské buňky byl Eli Kohen, který byl pověřený plánováním únikových tras a paděláním dokladů. Kohen byl sice zatčen, ale pro nedostatek důkazů byl následně propuštěn.⁸⁰

Soudní proces byl ukončen v lednu následujícího roku. 31. ledna 1955 byli oběšeni dr. Moše Marzúk a Šmuel Azar.⁸¹ Ostatní členi obou skupin byli zatím převezeni do věznic a začali si odpykávat svůj trest.

Avrimu Eladovi se podařilo zůstat na svobodě a dokonce v Egyptě setrval po několik dalších týdnů, během kterých využíval svoji německou identitu Paula Franka. Hledáčku egyptských tajných služeb sice unikl, ale o to větší pozornost mu věnoval *Memune*⁸² Iser Harel. Vzhledem k simultánnímu zatčení členů ve třetí fázi operace, jejímu uskutečnění ve zcela nevhodný den výročí revoluce a následnému snadnému úniku Elada pojal Harel pojal podezření, že Avri působil jako dvojitý agent.

Po neúspěchu operace se Elad vrátil do Německa, aniž by tušil, že byl na Harelův příkaz sledován agenty Šin Betu. Bezpečnostní služba

---

⁷⁹ BLACK, Ian: *Mossad. Izraelské tajné války*. Morris, B. Brno: Jota s.r.o., 2001. 129-131.

⁸⁰ Životopis Eliho Kohena by patrně vydal na několik kapitol. Na operaci Susanna se Kohen podílel pouze okrajově. Největší moment jeho kariéry nastal o několik let později, kdy Eli po několika letech tvrdé práce a příprav infiltroval nejvyšší vrstvy strany Ba'ath a do Izraele předal přesné informace o syrském vodohospodářském projektu. Následně však byl odhalen a v roce 1965 popraven. (Pramen: BAR ZOHAR, Michael: *Mosad*. Mišal, N. Praha: Euromedia, 2013. Str. 34-156.)

⁸¹ ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 79.

⁸² Titul *Memune* odkazuje na význam jeho pozice. Harel byl zároveň ředitel Mosadu i Šin Betu.

následně zjistila, že Elad v Bonnu předal tajné dokumenty izraelských zpravodajských služeb egyptskému vojenskému přidělenci. Harel se utvrdil v domnění, že byl Elad zrádcem a vydal příkaz k jeho zatčení. Navzdory několika měsícům výslechu se Elad nikdy nepřiznal ke špionáži pro Egypt.⁸³ Ve snaze odvrátit pozornost od sebe samého se Elad doznal k tomu, že pomáhal důstojníkům Amanu a Jednotky 131 k utajení operace a následné aféry. Elad vypověděl, že se snažil krýt své velitele, mezi nimiž byli plukovník Benjamin Gibli i Moše Dajan, kteří se snažili zastříť jejich podíl na operaci a vinu za následný neúspěch a prozrazení chtěli uvalit na ministra obrany Pinchase Lavona.⁸⁴

Eladův proces patřil k nejutajovanějším soudním sporům. Přísná cenzura nedovolovala zveřejnění jmen, hlavní aktéři byli v novinách označeni jen přezdívkami. Celá událost se do paměti veřejnosti vžila pod názvem *paraša* (aféra), případně také jako *ha-esek ha-biš* (politováníhodná událost). Elad byl odsouzen za spolupráci s egyptskou zpravodajskou službou desetiletým trestem odnětí svobody. Po jeho odpykání se Elad odstěhoval do Kalifornie a do Izraele se již nikdy nevrátil.⁸⁵

Neúspěšná a zcela neefektivní operace Susanna neměla na následný politický vývoj Egypta sebemenší vliv. Finální dohoda o evakuaci britských vojsk byla podepsána 19. října 1954,⁸⁶ tedy ještě před zahájením samotného procesu s židovskými sabotéry. Kromě naprostého selhání bylo dalším, mnohem závažnějším, důsledkem diskreditace izraelského státu na mezinárodním poli.

---

⁸³ RAVIV, Dan: *Izraelské tajné služby*. Melman, Y. Praha: Themis, 1999. Str. 74-76.

⁸⁴ SIRRS, Owen L.: *Nasser and Missile Age in the Middle East*. New York: Routledge, 2006. Str. 17.

⁸⁵ BLACK, Ian: *Mossad. Izraelské tajné války*. Morris, B. Brno: Jota s.r.o., 2001. Str. 131-132.

⁸⁶ WANNER, Jan: *Bitva o Suez*. Praha: Libri, 2006. Str. 131.

Vojenská cenzura držela v tajnosti prakticky veškeré informace o operaci. Na veřejnost ovšem pronikly zprávy o několika egyptských Židech, kteří si odpykávali své tresty v egyptských vězeních.

Po suezském tažení v roce 1956 nabídl Egypt Izraeli možnou výměnu uvězněných členů Jednotky 131 za válečné zajatce. Moše Dajan, tehdejší náčelník generálního štábu, však nabídku zavrhl. Jeho oficiálním prohlášením bylo, že by výměna odsouzených Židů za válečné zajatce byla známkou izraelské slabosti. Skutečným Dajanovo důvodem však byla spíše snaha nevyvolat v Izraeli politické zemětřesení, které by jejich výpovědi mohly vyvolat.⁸⁷

V roce 1963 *Memune* Harel rezignoval a jeho nástupcem se stal Meir Amit odhodlaný reorganizovat Mosad a přeměnit jej v seriózní zpravodajskou službu. Jedním z jeho počínů bylo převelení značně zdiskreditované Jednotky 131 z Amanu pod pravomoce Mosadu. Útvar byl v pozdějších letech značně reorganizován a tento krok a další změny v uspořádání výrazně napomohly k napravení jeho reputace.⁸⁸

Marcelle Niniová, Victor Levy, Phillip Nathanson a Robert Dassa zůstali ve vězení až do roku 1968. Na svobodu se všichni výše jmenovaní dostali díky výměně za egyptské válečné zajatce.⁸⁹ Byl to právě Meir Amit, jenž měl hlavní zásluhu na vyjednávání a který důrazně nabádal tehdejšího premiéra Leviho Eškola, aby trval na jejich propuštění a ze svého rozhodnutí neustupoval.⁹⁰

---

⁸⁷ RAVIV, Dan: *Izraelské tajné služby*. Melman, Y. Praha: Themis, 1999. Str. 74.

⁸⁸ RAVIV, Dan: *Špioni proti Armagedonu*. Melman, Y. Praha: Euromedia, 2014. Str. 134-139.

⁸⁹ Marcelle Niniová se za několik let po přestěhování do Izraele provdala. Na její svatbě byl přítomen Meir Amit, Moše Dajan a v pozici „in loco parentis“ Golda Meirová. Dajan nevěstě řekl, že to byl především úspěch Izraele v šestidenní válce, který vedl k jejich osvobození. (Pramen: MARDELLI, Bassil A.: *Middle East Perspectives: Personal Recollections (1947 - 1967)*. IUniverse, 2010. Str. 162.)

⁹⁰ BLACK, Ian: *Mossad. Izraelské tajné války*. Morris, B. Brno: Jota s.r.o., 2001. Str. 133-134.

6 KDO VYDAL ROZKAZ?

Když v létě 1954 oznámil káhirský rozhlas zatčení židovských sabotérů, izraelská veřejnost ustrnula. Jak již bylo zmíněno výše, vojenská cenzura řadu let tajila skutečné podrobnosti z celé operace, ke které v Káhiře a Alexandrii došlo.

Řadoví občané Izraele ovšem nebyli jediní, kteří byli ponecháni v nevědomosti. Do dnešních dnů nelze spolehlivě prokázat, zdali byl premiér Moše Šaret v té době obeznámen s operací Susanna. Většina autorů zabývajících se moderními dějinami Izraele se však shoduje na názoru, že ministerský předseda v daný okamžik pravdu neznal a stejně jako ostatní obyvatelé židovského státu, byl odkázán na kusé zprávy z egyptského rozhlasu.

Moše Šaret záhy veřejně vystoupil a ve svém projevu uvedl, že se vši pravděpodobností se jednalo o omyl a zadržení egyptští Židé jsou pouze nevinné oběti a jeho další snahy povedou ke zjištění co největšího množství informací.⁹¹

Největší počet egyptských židovských přistěhovalců sídlil v Ramle. Židé z Egypta, žijící v tomto městě, hromadně vyvěsili černé vlajky. Několik ulic bylo pojmenováno podle Šmuela Azara a dr. Mošeho Marzúka. Jejich jmény, nebo také označením „ulice Káhirských mučedníků“, byly přejmenovány i další ulice napříč celým státem. V Beer-ševě žila sestra Šmuela Azara a zdejší egyptští Židé jí veřejně vyznali úctu.

Izraelský statistický úřad také v dalších letech zaznamenal nárůst jmen Moše a Šmuel u novorozených chlapců.⁹²

---

⁹¹ HAHNEMANN, Stephen: *Oil, Israel and Modernity*. Forlag: BoD – Kobehavn, 2014. [online] (26.4.2016)

⁹² GILBERT, M.: *Izrael – dějiny*. Brno: BB art, 2002. Str. 298-299.

Moše Šaret začal neprodleně jednat s úmyslem celou záležitost prošetřit a především objasnit stěžejní otázku – kdo dal podnět k operaci Susanna?

Došlo k ustanovení dvoučlenné vyšetřovací komise. Prvním členem se stal Izák Olšan, předseda Nejvyššího soudu a druhým členem byl jmenován Ja'akov Dori, bývalý náčelník generálního štábu. Oba dva muži zaujímali místa na vysokých státních pozicích, měli společnou minulost v armádě i straně Mapaj a oba byli respektováni izraelskou veřejností.

Ustanovený výbor měl vnést světlo do událostí, které se odehrály v Egyptě. Oba členové komise však záhy poznali, že se jedná o nelehký úkol a vyšetřování operace Susanna, které se zpočátku jevilo jako nepřijemnost, později vyústilo v největší politický skandál od založení Státu Izrael.

V rámci svého vyšetřování Olšan a Dori neustále naráželi na protichůdná svědectví a nejasné zprávy o zastíracích manévrech a v neposlední řadě na údajné vojenské rozkazy velitelů, které se posléze rovněž ukázaly jako zfalšované.

V aféře po celou dobu figurovali dva hlavní podezřelí. Prvním byl ministr obrany Pinchas Lavon a druhým velitel zpravodajské služby (Amanu) plukovník Benjamin Gibli. Ani jeden z nich však svůj podíl na události nepřiznali a každý obviňoval toho druhého. Plukovník Gibli po celou dobu vyšetřování tvrdil, že pouze jednal na rozkaz ministra obrany, zatímco Lavon vždy prohlašoval, že o probíhající operaci vůbec nevěděl a odpovědnost za aféru připisoval veliteli Amanu.

Olšan i Dori vedli intenzivní vyšetřování přes rok a půl, ale přesto nebyli schopni rozklíčovat naprosto nepřehlednou situaci a nakonec

nedošli k žádnému uspokojivému závěru. Oficiální nezdar přiznali 12. prosince 1955 a vyšetřování v tomto bodě prozatím ustalo.⁹³

Zatímco podezřívavý Iser Harel pověřil své agenty Šin Betu, aby sledovali Avriho Elada, jehož následné dopadení již bylo popsáno výše, izraelský premiér požádal egyptského prezidenta Násira o shovívavost v případě vynesení rozsudků nad židovskými sabotéry. Izraelská vláda byla nejprve Egyptem ujištěna slibem, že zadržení agenti z Jednotky 131 budou potrestáni odnětím svobody a nikoliv trestem smrti. Sám prezident Násir pak tento závazek zopakoval i západním diplomatům.

Následně však došlo k obratu a Egypt oznámil rozsudek smrti oběšením pro velitele káhirské a alexandrijské buňky. Propast mezi oběma zeměmi se začala prohlubovat a necelý měsíc po popravách Šmuela Azara a dr. Mošeho Marzúka podnikly dva výsadkové oddíly pod vedení Ariela Šarona útok na tábory egyptských vojenských oddílů v Gaze. Výsledkem této operace, pojmenované *Hec Šachor* (Černý šíp) byla smrt šestatřiceti egyptských vojáků a dalších příslušníků nepravidelných jednotek, jež byly většinou tvořeny Palestinci.

Od operace v Gaze nepřátelství mezi oběma zeměmi sílilo a stejně tak eskalovaly útoky fidajínů. Situaci zhoršil i postoj Jordánska, které se k nájezdům nejprve stavělo zcela odmítavě, postupně však svoji pasivní roli měnilo, až se nakonec stalo aktivním organizátorem.

Kolotoč nájezdů fidajínů a následných obranných a odvetných akcí jen zhoršoval doutnající atmosféru a nakonec se stal jedním důvodů vypuknutí dalšího konfliktu mezi Izraelem a arabskými státy na Sinajském poloostrově, který začal 29. října 1956.⁹⁴

---

⁹³ RABINOVICH, Itamar: *Israel in the Middle East*. Reinharz, J. Massachusetts: Brandeis University Press, 2008. Str. 168-169.

⁹⁴ BLACK, Ian: *Mossad. Izraelské tajné války*. Morris, B. Brno: Jota s.r.o., 2001. Str. 131-143.

6.1 Pinchas Lavon

Pinchas Lavon, původním příjmením Lubianiker, se narodil v Haliči v roce 1904. Již v Haliči založil sionistické mládežnické hnutí Gordonia. Lavon pak následně vystudoval práva na Univerzitě ve Lvově a do mandátu Palestina se přestěhoval v roce 1929, kde spolu s dalšími členy Gordonie obnovili upadající kibuc Chulda. V Palestině se záhy zapojil do Mapaje a od 40. let se také aktivně účastnil v Histadrutu, přičemž se do konce 50. let vypracoval až na pozici generálního tajemníka.

Jeho kariéra v politice se taktéž rozvíjela velice slibně. Nejprve vykonával post ministra zemědělství, ve druhém Knesetu byl dvakrát ministrem bez portfeje a po odchodu Davida Ben Guriona na sklonku roku 1953 se následně stal ministrem obrany.⁹⁵

Jako nový ministr obrany se Lavon ocitl v nelehké situaci. Jeho předchůdce Ben Gurion, ostatními vnímán jako otec národa, byl jako vůdce nesmírně charismatický a ve svých přívržencích dokázal vzbudit touhu jej následovat.

Lavon však byl Ben Gurionovým pravým opakem. Zatímco byl bývalý premiér v armádních kruzích považován za idol, Lavon v armádě nejen nesloužil, ale navíc inklinoval spíše k pacifismu. Veškeré Lavonovy snahy vyrovnat se Ben Gurionovi tak byly neúčinné a tyto neúspěchy dále podřývaly jeho sebevědomí.

Po prozrazení operace Susanna byl ministr obrany v očích mnoha Izraelců shledán vinným. Lavon ovšem vždy trval na své nevině a následující léta jeho života byly provázeny urputnou snahou o očištění vlastního jména.

---

⁹⁵ Oficiální informace na internetových stránkách Knesetu. [online]. (28.4.2016) Dostupné z: http://www.knesset.gov.il/mk/eng/mk_eng.asp?mk_individual_id_t=468

Ministru obrany se ovšem nedostalo podpory ani ze stran občanů, kteří byli přesvědčeni o jeho nevině. V jejich očích možná Lavon skutečně nebyl zodpovědný za operaci Susanna, na druhé straně však jeho nevědomost o celé akci ve výsledku jen zhoršovala jeho postavení. Pinchas Lavon jako ministr obrany, jež nevěděl o tom, co se děje na jeho vlastním ministerstvu, byl nelichotivě připodobňován k učiteli, který má učebnu plnou rozjívěných žáků a neumí je uklidnit.⁹⁶

Pod vlivem aféry Pinchas Lavon nakonec rezignoval na svoji funkci ministra obrany. Svoji rezignaci předal premiérovi dva dny po popravě Šmuela Azara a dr. Marzúka. Moše Šaret se jej snažil přesvědčit, ať ve svém úřadu setrvá, nicméně Lavonovo rozhodnutí bylo nezvratné a ministr obrany svoji rezignace oficiálně přednesl 17. února.⁹⁷

V průběhu února pak Moše Šaret spolu s Goldou Meirovou podnikli cestu do kibucu Sde Boker, kde přesvědčili Davida Ben Guriona, aby se vrátil na post ministra obrany. Ben Gurion tak přerušil svůj odpočinek a do úřadu se vrátil v den odchodu Pinchase Lavona.⁹⁸

Lavon sice již dále nevykonával pozici ministra, stále byl však vysoce postavenou osobou v rámci Histadrutu. Jeho protivník plukovník Gibli byl kvůli svému možnému (byť stále neprokázanému) zapojení do operace Susanna odvolán z postu velitele Amanu. V samém závěru roku 1954 došlo k aféře Uriho Ilana⁹⁹, která pro plukovníka znamenala definitivní

---

⁹⁶ RABINOVICH, Itamar: *Israel in the Middle East*. Reinharz, J. Massachusetts: Brandeis University Press, 2008. Str. 168-170.

⁹⁷ JTA: *Israel Defense Minister Resigns: Will Explain Action to Parliament*. [online]. (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1955/02/18/archive/israel-defense-minister-resigns-will-explain-action-to-parliament>

⁹⁸ JTA: *Flash Ben Gurion Agrees to Become Israel Defense Minister*. [online]. (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1955/02/18/archive/flash-ben-gurion-agrees-to-become-israel-defense-minister>

⁹⁹ Izraelci odposlouchávali syrské telefonní linky. V prosinci roku 1954 bylo na Golanských výšinách zajato pět izraelských vojáků, když měnili baterie na odposlechu. Všichni byli mučeni a jeden z nich, Uri Ilan, spáchal sebevraždu. (Pramen: WANNER, Jan: *Bitva o Suez*. Praha: Libri, 2006. Str. 132-133.)

konec jeho kariéry a v pozdějších letech sloužil jako vojenský atašé v Londýně.

V červenci 1955 se konaly volby do třetího Knesetu. Události spojené s aférou sice znamenaly pro Mapaj ztrátu pěti křesel, ale přesto byla tato levicová strana se svými 40 křesly jednoznačným vítězem. Cherut ve volbách získal překvapivých 15 křesel. V porovnání s rokem 1951 bylo toto číslo dvojnásobkem počtů získaných mandátů a pro Cherut a jeho voliče znamenalo úspěch, přesto však nemohlo v žádném případě ohrozit dominující Mapaj, jehož převaha byla nesporná a Ben Gurion mohl pokračovat ve stejné linii řízení státu, jako v roce 1949 při vytvoření jeho první vlády.

V listopadu téhož roku rezignoval Moše Šaret na svůj post premiéra a nahradil jej Ben Gurion, jež si zároveň ponechal i správu ministerstva obrany.

Moše Šaret se stal novým ministrem zahraničí. Přestože svůj premiérský post opustil sám z vlastní vůle, vzhledem k prohlubujícím se neshodám mezi ním a Ben Gurionem se mnoho občanů Izraele domnívalo, že svoji pozici opustil pod nátlakem. Neshody mezi oběma státníky pokračovaly a v červenci roku 1956 Šaret rezignoval i na post ministra zahraničí, který vzápětí obsadila Golda Meirová.¹⁰⁰

V následujících letech se Izrael ocitl ve válce na Sinaji a Lavonova aféra zůstala mimo centrum dění až do roku 1960.

---

¹⁰⁰ ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 80-84.

7 DRUHÁ ETAPA LAVONOVY AFÉRY

V roce 1959 získal Mapaj ve volbách do čtvrtého Knesetu celkem 47 křesel, která představovala nejvyšší počet získaných mandátů za celé dosavadní funkční období strany.¹⁰¹ V Izraeli zavládl od skončení války na Sinaji relativní mír a také hospodářská situace státu se pomalým tempem začala obracet k lepšímu. Vláda se tak mohla konečně plně soustředit na rozvoj země, ale namísto toho byla uvržena do druhé etapy vyšetřování Lavonovy aféry, jenž byla ve svých důsledcích mnohem závažnější než její raná fáze v roce 1955.

V roce 1960 byl již Avri Elad po dobu několika měsíců vězněn a vyslýchán agenty Šin Betu. Jak již bylo napsáno výše, Elad se ke spolupráci s egyptskou stranou nikdy nepřiznal, ale vyšetřovatelům prozradil, že se po nezdaru operace Susanna snažil krýt své velitele, kteří vyvinuli tlak na to, aby obvinění za neúspěch padlo na ministra obrany. Prohlášení „Třetího muže“¹⁰² naznačilo, že byl patrně tehdejší ministr obrany skutečně nevinný.

V souvislosti s odhalením této informace vystoupila bývalá sekretářka Benjamina Gibliho Delajla Goldsteinová, která vypověděla, že na přímý rozkaz plukovníka Gibliho sepsala dokument, jež obsahoval údajný rozkaz od ministra obrany Pinchase Lavona k zahájení operace Susanna.¹⁰³

---

¹⁰¹ ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestina*. Brno: Barrister & Principal, 2013. Str. 298.

¹⁰² Soudní proces s Eladem podléhal přísné vojenské cenzuře. Všichni z aktérů nebyli označováni svými pravými jmény, ale přezdívkou. Gibli byl „Vysoce postavený důstojník“, Lavon byl označován jako „Ministr“. (ALON, Mati: *Holocaust and Redemption*. Victoria: Trafford Publishing, 2004. Str. 327-329.)

Elad získal své přízvisko „Třetí muž“ podle stejnojmenného špionážního filmu režiséra Carola Reeda z roku 1949. (GREENE, Graham: *'The Third Man' as a Story and a Film*. [online]. (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.nytimes.com/books/00/02/20/specials/greene-astory.html>

¹⁰³ SHINDLER, Colin: *A history of Modern Israel*. London: Cambridge University Press, 2013. Str. 127.

Pinchas Lavon proto neprodleně požádal Davida Ben Guriona, aby znovu zahájil vyšetřování, jenž by vedlo k očištění jeho jména. Premiér jej vyslyšel a do čela další vyšetřovací komise dosadil Chajima Kohena, tehdejšího soudce Nejvyššího soudu.¹⁰⁴

V tisku byly sice zveřejněny zprávy o dalším kole probíhajícího vyšetřování, ale jakékoliv detailnější informace o tom, co se odehrávalo za dveřmi soudní síně, byly izraelské veřejnosti stále odpírány. Premiér Ben Gurion ve svém veřejném prohlášení jako důvod k opětovnému otevření vyšetřování Lavonovy aféry uvedl: „Jako ministr obrany nedovolím, aby v armádě sloužil důstojník, jehož ruce nejsou čisté. Zároveň však nedovolím, aby byl jakýkoliv důstojník pranýřován bez důkazů a bez soudu.“¹⁰⁵

Výbor tvořený Chajmem Kohenem a dalšími dvěma vybranými plukovníky záhy dospěl k názoru, že dokument obsahující údajný Lavonův rozkaz k zahájení operace Susanna je falešný a Pinchas Lavon byl skutečně nevinen a jeho nárok na rehabilitaci byl tudíž oprávněný.¹⁰⁶

Lavon na základě rozhodnutí vyšetřovací komise Ben Guriona požádal, ať veřejně vystoupí a očistí jeho jméno. Izraelský premiér jej však odmítl s tím, že toto prohlášení není v pravomoci ministerského předsedy a je třeba dalšího a důslednějšího vyšetřování událostí z roku 1954. Lavon se cítil zrazen a premiérův postoj bral jako obrovskou křivdu. Na stranu Pinchase Lavona, jež tehdy zastával funkci generálního tajemníka

---

¹⁰⁴ GILBERT, Martin: *Izrael – dějiny*. Brno: BB art, 2002. Str. 335.

¹⁰⁵ JTA: *Ben-gurion Explains His Order to Investigate Two Army Officers*. [online] (28.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1960/10/04/archive/ben-gurion-explains-his-order-to-investigate-two-army-officers>

¹⁰⁶ JTA: *Israel Attorney General Gets Lavon Probe Findings; Prosecution Hinted*. [online] (28.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1960/10/19/archive/israel-attorney-general-gets-lavon-probe-findings-prosecutions-hinted>

Histadrutu, se postavil tisk, izraelská veřejnost a dokonce i někteří spolupracovníci Ben Guriona.¹⁰⁷

Nejvýznamnější oddílem z řad Lavonových příznivců byla skupina tvořená z řad profesorů na Hebrejské univerzitě. Tito akademici chování izraelského premiéra odsuzovali jako autoritářské až téměř agresivní. Profesoři Lavona a jeho postavení v celé aféře také připodobňovali k Alfredu Dreyfusovi a posléze sepsali petici požadující veřejné očištění jeho jména.¹⁰⁸ Jedním z členů skupiny, který rovněž petici podepsal, byl např. i profesor Martin Buber, který tvrdé požadavky Ben Guriona označil za nebezpečí pro izraelskou demokracii.¹⁰⁹

Pinchas Lavon celá léta bojoval o svoji nevinu a přesto se toužebně rehabilitace nedočkal. Nastalá situace jej dovedla na pokraj zoufalství a generální tajemník Histadrutu se následně obrátil na výbor Knesetu pro zahraniční věci a bezpečnost a ve snaze získat jejich podporu, prozradil členům výboru kromě výsledků vyšetřování i další podrobné informace, které podléhaly přísnému utajení.

Lavon se zde dostal do ostrého sporu s Moše Dajanem, jež v době aféry sloužil jako náčelník generálního štábu a v roce 1960 zastával post ministra zemědělství. Dajan na zasedání výboru Lavona obvinil ze spoluúčasti na celé aféře. Podle ministrových slov měl každý velitel armády neprodleně zasáhnout při jakékoliv známce padělání dat případně manipulace z řad svých podřízených a vzhledem k faktu, že Lavon nic

---

¹⁰⁷ GOLDBERG, Giora: *Ben-Gurion Against the Knesset*. London: Routledge, 2004. Str. 82-83.

¹⁰⁸ SHAPIRA, Anita: *Israel. A history*. New England: Brandeis University Press, 2012. Str. 202-203.

¹⁰⁹ JTA: *Ben-gurion Resigns from Literary Body in Dispute over Lavon Issue*. [online] (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1961/02/09/archive/ben-gurion-resigns-from-literary-body-in-dispute-over-lavon-issue>

takového neučinil, jej v Dajanových očích učinil spolupachatelem celé události.¹¹⁰

Premiéra Lavonův krok nesmírně rozhněval, už kvůli faktu, že ve výboru byli přítomni také členové opozice. Lavon navíc v afektu prozradil i další informace týkající se vojenských operací izraelské rozvědky.

Aby se předešlo dalším rozbrojům a případné vnitropolitické krizi, došlo k ustanovení dalšího výboru, jenž měl znovu a důsledněji přezkoumat náležitosti ohledně Lavonovy aféry. Sestavením výboru byl pověřen tehdejší ministr financí a Ben Gurionův následovník z Mapaje Levi Eškol. Eškol do čela komise dosadil ministra spravedlnosti a současně také ministra vnitra Pinchase Rosena. Komise se tentokrát skládala ze sedmi členů, mezi dalšími byl například ministr financí Chajm Moše Šapira a vzhledem k jejímu početnému složení se jí začalo přezdívat „Komise sedmi“.

Tento výbor tak opětovně procházel všechny důkazní materiály a jeho intenzivní vyšetřování trvalo od 30. listopadu do 21. prosince 1960. Znovu a znovu tak docházelo k opakovaným výsledkům a to nejen Pinchase Lavona, ale i dalších osob, které byly s aférou spojené ať už přímo či nepřímo. Vedle bývalého premiéra Mošeho Šareta tak musel znovu vypovídat i Šimon Peres, jež v době aféry působil jako generální ředitel ministerstva obrany. Členové v rámci zkoumání aféry a všech jejích aspektů dospěli k totožnému výsledku jako jejich předchůdci a důkazní materiál v podobě údajného rozkazu od Pinchase Lavona označili za podvrh. Vyšetřování završili verdiktem, že tehdejší ministr obrany rozkaz k zahájení operace nevydal.

---

¹¹⁰ JTA: *Sharret, Dayan, Peres Figure in Lavon Probe; Affair Rocks Israel*. [online] (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1960/10/18/archive/sharett-dayan-peres-figure-in-lavon-probe-affair-rocks-israel>

Závěry Výboru sedmi však Ben Gurion shledal jako nedostatečné a nedůsledné. Premiér dokonce obvinil Eškola a Rosena, že se snaží celou aféru ukončit bez ohledu na pravdu o tom, co se tehdy skutečně stalo.¹¹¹

Ačkoliv je možné motivy izraelského premiéra mylně chápat jako osobní vyřizování účtů mezi ním a Pinchase Lavonem, hlavním Ben Gurionovým zájmem ve skutečnosti bylo uvést všechny skutečnosti aféry na pravou míru a odhalit pravdu. Izrael byl od svého založení vždy obklopen arabskými sousedy a i přes tehdejší klid zbraní nebylo možné prohlásit, že k žádnému dalšímu střetu nedojde. Ben Gurion byl přesvědčen o tom, že aby mohl Stát Izrael existovat i do budoucna, musí být všichni jeho občané jednotní. V opačném případě se domníval, že by společnosti hrozil morální rozpad a celý stát by pak byl značně oslabený v případě dalšího možného útoku. Lavonova aféra, která rozdělovala izraelskou veřejnost tak symbolizovala to, čeho se premiér nejvíc obával.

Ben Gurion však své zdánlivě jednoduché smýšlení nedokázal přesvědčivě prezentovat veřejnosti.

Teddy Kollek, tehdejší generální ředitel premiérové kanceláře označil Ben Gurionovo stále hlubší zabředávání do aféry jako „nástroj, který by eventuálně mohl Ben Guriona svést na scestí a zabrzdit jeho kariéru.“¹¹² Během následujících několika let se ukázalo, jak byla jeho slova prorocká.

Premiérův negativní postoj k vyšetřování výboru sedmi způsobil následný rozkol ve straně Mapaj. Ben Gurion, prosazující integritu jako stěžejní prvek izraelské společnosti, svým neústupným jednáním paradoxně uvedl do pohybu proces, jenž zahájil rozklad strany zevnitř.

---

¹¹¹ SHALOM, Zaky: *Ben-Gurion's Political Struggles, 1963-1967*. London: Routledge, 2006. Str. 26-29.

¹¹² GILBERT, Martin: *Izrael – dějiny*. Brno: BB art, 2002. Str. 335.

V důsledku nedostačujícího vyšetřování Lavonovy aféry požadoval Ben Gurion odvolání Pinchase Lavona z jeho pozice generálního tajemníka Histadrutu. V opačném případě pohrozil svojí demisí.¹¹³ Jeho rozhodnutí se jevilo jako značně autokratické i drtivé většině jeho přívrženců a to bez ohledu na to, zda o Lavonovi smýšleli jako o vinném či nikoliv. Svá slova Ben Gurion naplnil 31. ledna 1961, kdy rezignoval na svoji funkci premiéra.¹¹⁴

Ministr financí Levi Eškol pak svolal Ústřední výbor Mapaje, kde došlo k hlasování o Lavonově dalším setrvání ve funkci tajemníka Histadrutu. Přestože byli členové Mapaje zaskočeni Ben Gurionovým tvrdým požadavkem o odvolání Lavona, případný odchod otce národa z politické scény však vnímali jako horší variantu. Výsledkem tajného hlasování pak bylo 159 hlasů pro odvolání Lavona z funkce, proti 76 hlasům, jež mu byly nakloněny.¹¹⁵ Pět členů výboru se hlasování zdrželo.¹¹⁶

Pinchas Lavon se tak nejen nedočkal napravení své reputace, ale byl navíc obětován v rámci vyššího dobra. Ze své funkce generálního tajemníka rezignoval na počátku února v roce 1961 a Ben Gurion se vzápětí vrátil na premiérský post.¹¹⁷

Kvůli probíhajícím rozporům přišla ve volbách do pátého Knesetu strana Mapaj o pět křesel, což na konečný výsledek nemělo zásadní vliv a dominanci strany to nijak neohrozilo.

---

¹¹³ JTA: *Ben-gurion Threatens to Resign; Insists on Showdown in Lavon Case*. [online]. (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1961/01/03/archive/ben-gurion-threatens-to-resign-insists-on-showdown-in-lavon-case>.

¹¹⁴ ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 101.

¹¹⁵ RABINOVICH, Itamar: *Israel in the Middle East*. Reinharz, J. Massachusetts: Brandeis University Press, 2008. Str. 169.

¹¹⁶ SHALOM, Zaky: *Ben-Gurion's Political Struggles, 1963-1967*. London: Routledge, 2006. Str. 29.

¹¹⁷ ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 101.

Prezident Jicchak Ben Cvi na podzim roku 1961 pověřil Ben Guriona sestavením nové vlády. Roztrpčený premiér však považoval tento úkol za obtížně proveditelný a novou vládu nakonec sestavil Levi Eškol.

Ben Gurion ve funkci premiéra setrval do poloviny roku 1963, kdy oznámil svou rezignaci, jenž byla tentokrát definitivní. Jeho nástupcem byl zvolen Levi Eškol a Ben Gurion se opět uchýlil do kibucu Sde Boker. Jeho odchodem z pozice premiéra se nachýlila ke konci jedna etapa izraelského státu.¹¹⁸

---

¹¹⁸ SHALOM, Zaky: *Ben-Gurion's Political Struggles, 1963-1967*. London: Routledge, 2006. Str. 31.

8 FINÁLNÍ ETAPA LAVONOVY AFÉRY

8.1 Odraz na politické scéně

Levi Eškol převzal po Davidu Ben Gurionovi post ministerského předsedy i pozici ministra obrany. Nový premiér se ukázal jako mnohem pragmatičtější politik než jeho předchůdce. Jeho politika byla značně prostoupena usmiřováním a to jak v oblasti zahraničních vztahů, tak i ve vnitřní politice. Jedním z příkladů Eškolových vstřícných gest bylo převezení ostatků Vladimíra Žabotinského a jejich pohřbení v Izraeli.

David Ben Gurion ze svého útočiště v Negevu svého nástupce neustále podroboval kritice. Hlavním důvodem byl Eškolův souhlas s výsledkem vyšetřování výboru sedmi ohledně nevinu Pinchase Lavona. Spor ohledně Lavonovy aféry nebyl jediným kamenem sváru. Bývalý premiér Eškola také obviňoval, že schází z cesty, jenž během svého působení vybudoval a navádí Izrael na éru kariérismu.¹¹⁹

Konflikty kvůli aféře připravily Ben Guriona o nejednoho kolegu. S Pinchase Rosenem je kdysi pojilo pevné přátelství, ale Ben Gurionovo odmítnutí výsledků Výboru sedmi vytvořilo v jejich vztahu trhlinu, která se již nikdy nezacelila. Rovněž došlo k vážným neshodám mezi bývalým premiérem a jeho dlouholetou důvěrníci Goldou Meirovou.

Lavonova aféra o sobě dala znovu vědět v posledním únorovém týdnu v roce 1964, kdy deník Ma'ariv přinesl zprávu o údajném prohlášení Mošeho Dajana, který nejmenovanému členu opozice vypověděl, že za rozkazem k zahájení operace Susanna nestál podle jeho názoru Lavon ani Benjamin Gibli, ale „třetí faktor“. Pokud však Dajan blíže specifikoval svoji domněnku, kdo byl oním třetím faktorem či nikoliv, deníku

---

¹¹⁹ SHILON, Avi: *Ben-Gurion: His Later Years in the Political Wilderness*. Maryland: Rowman & Littlefield, 2016. Str. 16-17.

Ma'ariv se to nepodařilo zjistit a navíc byla tato Dajanova konkrétní výpověď údajně vymazána ze záznamu schůze Knesetu.¹²⁰

Přestože se jednalo o pouhou hypotézu, Dajanova řeč odstartovala bouřlivou diskuzi o tom, zda by se mělo znovu otevřít vyšetřování celé kauzy. Izraelská vláda však nechtěla znovu zabřednout do dalšího nekonečného kruhu vyšetřování, o čemž svědčilo 61 zamítavých hlasů proti 37, které si přály další průzkum.¹²¹

Členové Mapaje následně podpořili Leviho Eškola v rozhodnutí aféru dále nevyšetřovat.¹²²

Tento drobný incident se stal dalším podnětem pro Davida Ben Guriona, který se rozhodl dále pokračovat ve vyšetřování v rámci jeho neúnavné snahy odhalit pravdu. Sběrem veškerého potřebného materiálu pověřil novináře Hagaje Ešeda.¹²³

Sebraný spis pak Ben Gurion předal generálními prokurátorovi Mošemu Ben Ze'evovi a žádal jej, aby celou věc doporučil k opětovnému prošetření.¹²⁴

Ben Gurionovo rozhodnutí se v nejvyšších kruzích setkalo z pochopitelných důvodů převážně s negativními reakcemi.

Mezi premiérem Eškolem a Ben Gurionem došlo k několika velice nepříjemným a dlouhotrvajícím debatám, přičemž ani jeden nebyl ochoten

---

¹²⁰ JTA: „*Lavon Affair*“ *Flares Up Again; Evoked by Dayan Statement in Knesset*. [online]. (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1964/02/20/archive/lavon-affair-flares-up-again-evoked-by-dayan-statement-in-knesset>

¹²¹ JTA: *Knesset Rejects Opposition Non-confidence Motions over Lavon Affair*. [online]. (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1964/02/25/archive/knesset-rejects-opposition-non-confidence-motions-over-lavon-affair>

¹²² JTA: *Mapai Backs Eshkol on Burying Lavon Affair; Debate in Knesset Today*. [online]. (27.4.2016). Dostupné z: <http://www.jta.org/1964/02/24/archive/mapai-backs-eshkol-on-burying-lavon-affair-debate-in-knesset-today>

¹²³ GILBERT, Martin: *Izrael – dějiny*. Brno: BB art, 2002. Str. 353.

¹²⁴ JTA: *Ben Gurion Reopens the "Lavon Affair"; Submits Charges to Government*. [online]. (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1964/10/23/archive/ben-gurion-reopens-the-lavon-affair-submits-charges-to-government>

ustoupit ze svého stanoviska. Ministryně zahraničí Golda Meirová stála v tomto konfliktu zcela na straně Leviho Eškola.¹²⁵

Rozpory mezi oběma muži měly značné dopady i na stranu Mapaj. Její členové se ocitli mezi dvěma zcela protichůdnými stanovisky. Celá situace se stala nesmírně komplikovanou a podporovatelé premiéra Eškola se střetávali se svými kolegy, kteří s nimi byli ve stejné politické straně, avšak stále zachovávali věrnost Ben Gurionovi.

Většina členů Mapaje byla loajální Eškolovi, nabízela se ovšem otázka, zdali bude strana vůbec schopná tuto situaci zvládnout a dál fungovat na politické scéně.¹²⁶

13. prosince 1964 došlo k setkání Ústředního výboru strany Mapaj. Premiér Eškol se snažil přimět všechny zúčastněné, aby Lavonovu aféru uzavřeli jednou provždy. Od celé události již uplynulo deset let, a přesto se nedospělo k žádnému prokazatelnému závěru o tom, kdo vydal rozkaz k neúspěšné operaci Susanna. Jak ve své řeči Eškol zmínil: „Pokud budeme hlasovat ve prospěch dalšího vyšetřování Lavonovy aféry, otevře to Pandořinu skříňku a dalších 15 let strávíme zkoumáním této nevyřešené záležitosti.“¹²⁷

Zdlouhavé a nepříjemné spory mezi Ben Gurionem a premiérem se vystupňovaly v závěru roku 1964.¹²⁸ Levi Eškol obvinil Ben Guriona, že důkladné vyšetřování aféry měl zorganizovat hned po svém návratu na post premiéra a ministra obrany v roce 1955. Fakt, že se k Lavonově

---

¹²⁵ JTA: *Rift Between Ben-gurion and Eshkol Sharpens; Ben-gurion Defiant*. [online]. (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1964/12/07/archive/rift-between-ben-gurion-and-eshkol-sharpens-ben-gurion-defiant>

¹²⁶ JTA: *Eshkol Says He Will Reject Ben Gurion's Demand on the Lavon Issue*. [online]. (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1964/12/11/archive/eshkol-says-he-will-reject-ben-gurions-demand-on-the-lavon-issue>

¹²⁷ SHALOM, Zaky: *Ben-Gurion's Political Struggles, 1963-1967*. London: Routledge, 2006. Str. 32.

¹²⁸ Jeden z Ben Gurionových výroků je uveden níže.

aféře vrátil po deseti letech, bral Eškol jako Ben Gurionovu záminku sloužící k narušení jeho autority.¹²⁹ Bývalý premiér jeho obvinění popřel a obhajoval se, že jeho stěžejními cíli po návratu do funkce bylo především zajištění bezpečnostních záležitostí státu a vyšetřování událostí z roku 1954 bylo nutné odsunout na vedlejší kolej.¹³⁰

Výsledek rozporů přinesl Eškolovu rezignaci na jeho funkci ministerského předsedy, kterou veřejně ohlásil 14. prosince.¹³¹

Ústřední výbor Mapaje, který měl původně hlasovat o případném opětovném otevření vyšetřování Lavonovy aféry nakonec hlasoval o tom, zdali by měl Eškol setrvat v postu premiéra.

Velice silným momentem se stal proslov Mošeho Šareta. Bývalý premiér v té době pomalu prohrával svůj boj s rakovinou, ale přesto před všemi členy výboru pronesl projev, ve kterém obvinil Ben Guriona z uvržení Izraele do propasti a ničení jeho mediálního obrazu. Svoji řeč Šaret ukončil přáním: „Doufám, že se Mapaj znovu spojí, zahodí tuto noční mûru a bude se moci nadechnout a čelit problémům budoucnosti a nikoliv problémům minulosti.“¹³²

Členové předchozí koalice z drtivé většiny vyslovili svoji důvěru Eškolovi, který se na úřad ministerského předsedy vrátil a v posledních prosincových dnech roku vytvořil novou vládu.

Premiér Eškol následně zaručil Knesetu, že nová vláda naváže na svoji dosavadní rétoriku. Připomněl také její dosavadní úspěchy v oblasti národního hospodářství a rozvoji vysokého školství. Na poli

---

¹²⁹ SHINDLER, Colin: *A history of Modern Israel*. 2. London: Cambridge University Press, 2013. Str. 127-129.

¹³⁰ SHALOM, Zaky: *Ben-Gurion's Political Struggles, 1963-1967*. London: Routledge, 2006. Str. 27.

¹³¹ ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 110.

¹³² SHINDLER, Colin: *A history of Modern Israel*. 2. London: Cambridge University Press, 2013. Str. 127.

mezinárodních vztahů mezitím docházelo k upevňováním spolupráce s Francií a na dobré cestě se v duchu porozumění a přátelství rovněž nacházely vztahy se Spojenými státy.¹³³

Izrael se nově začal politicky angažovat v rozvojových zemích. Eškol v tomto případě uvedl návštěvu několika vybraných zemí ve východní Africe. Do Afriky premiér odletěl v lednu následujícího roku a navštívil Ugandu, Keňu a Tanganiku (budoucí Tanzanii).¹³⁴

Nově ustanovená vláda zamítla Ben Gurionovu žádost o zřízení další vyšetřovací komise. Rozhodnutí nezabývat se dále Lavonovou aférou bylo posledním počinem vlády v roce 1964.¹³⁵

8.2 Důsledky Lavonovy aféry na stranu Mapaj v 60. letech

V květnu 1964 došlo v kibucu Chulda k setkání tzv. Min Hajesodovi skupiny, jenž se vyčlenila v rámci Mapaje. Jedním z hlavních organizátorů setkání byl profesor Natan Rotenstreich z Hebrejské univerzity v Jeruzalémě.¹³⁶ Jak bylo prve zmíněno, určitá část akademických kruhů Lavona silně podporovala. Členové Min Hajesodovi skupiny požadovali, aby byl Lavonovi umožněno stát se znovu aktivním členem strany. V opačném případě byli připraveni stranu opustit.

Levi Eškol chtěl rozpadu Mapaje na frakce zabránit a členům Min Hajesodovi skupiny poslal dopis, ve kterém uvedl, že z jeho úhlu

---

¹³³ Levi Eškol byl první izraelský premiér, který podnikl cestu do Washingtonu a položil tak základy vzájemných vztahů obou zemí.

¹³⁴ JTA: *Eshkol Presents New Cabinet to Knesset; Composed of Previous Members*. [online]. (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1964/12/23/archive/eshkol-presents-new-cabinet-to-knesset-composed-of-previous-members>

¹³⁵ JTA: *Israel Cabinet Decides Not to Reopen Lavon Case*. [online]. (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1964/12/28/archive/israel-cabinet-decides-not-to-reopen-la-von-case-proposal-fails>

¹³⁶ SHALOM, Zaky: *Ben-Gurion's Political Struggles, 1963-1967*. London: Routledge, 2006. Str. 26.

pohledu neexistoval žádný důvod, proč by se Pinchas Lavon neměl znovu přidat k Mapaji. Příslušníci skupiny Min Hajesod se posléze znovu zapojili do strany a nebezpečí rozpadu Mapaje tak bylo na chvíli zažehnáno.¹³⁷

Ben Guriona Eškolův přístup velmi rozhněval. Již dříve stíhal bývalý premiér svého nástupce nemilosrdnou kritikou. Po událostech se skupinou Min Hajesod se však jeho přístup změnil v otevřené nepřátelství a Ben Gurion veřejně upozorňoval na morální destrukci, kterou Eškol státu dle jeho názoru přinášel.

Na izraelské politické scéně následně zavládlo velké napětí, když Ben Gurion prohlásil: „Musím se přiznat k jedné ze svých největších chyb, které jsem udělal od založení státu. Když jsem v červnu 1963 opouštěl vládu, doporučil jsem, aby se Levi Eškol stal ministerským předsedou. Nyní si uvědomuji, že pan Eškol postrádá potřebné charakterové vlastnosti premiéra. To nejlepší, co by mohl pro stát udělat, je vzdát se co nejdříve své pozice.“¹³⁸

Tento Ben Gurionův radikální výrok je dalším ukazatelem dědictví Lavonovy aféry, která rozvrátila řadu vztahů nejen v mezinárodní, ale i osobní rovině. Zatímco však na mezistátní úrovni došlo v průběhu let k postupnému narovnání vztahů,¹³⁹ vztahy mezi Ben Gurionem a řadou jeho někdejších spolupracovníků a následovníků se již nikdy nenapravily.

Na podzim v roce 1964 došlo ke shodě Mapaje a strany Achdut ha-avoda o vytvoření vzájemného politického uskupení.¹⁴⁰ K jeho

---

¹³⁷ MEDDING, Peter Y.: *Mapai in Israel: Political Organisation and Government in a New Society*. London: Cambridge University Press, 2010. Str. 269-270.

¹³⁸ SHALOM, Zaky: *Ben-Gurion's Political Struggles, 1963-1967*. London: Routledge, 2006. Str. 35.

¹³⁹ Mírová smlouva mezi Izraelem a Egyptem byla podepsána ve Washingtonu 26. března 1979. (BAREŠ, Ladislav: *Dějiny Egypta*. Str. 632.)

¹⁴⁰ JTA: *Mapai Vote Backs Eshkol Against Ben-gurion on „alignment“ Issue*. [online]. (27.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1964/10/28/archive/mapai-vote-backs-eshkol-against-ben-gurion-on-alignment-issue>

oficiálnímu vytvoření došlo v květnu následujícího roku a strany se spojily pod názvem *Ma'arach* (Aliance).¹⁴¹

V důsledku vytvoření tohoto politického uskupení Ben Gurion opustil Mapaj. Spolu se svými věrnými následovníky Moše Dajanem, Šimonem Peresem, Teddy Kollekem, Chajmem Herzogem a Ja'akovem Dorim založil stranu *Rešimat Poalej Jisra'el* (dále jen Rafi).

Ben Gurion se snažil svoji novou stranu vykreslit jako moderní, pragmatickou a dynamickou a především jako „pravý Mapaj.“

Od voleb do šestého Knesetu si členové strany Rafi slibovali vítězství nad Mapajem a stranou Achdut ha-avoda. Čekal je ovšem strmý pád v podobě 10 získaných křesel, zatímco Levi Eškol se s uskupením Ma'arach a získanými 45 křesly stal vítězem voleb.¹⁴²

Vítězstvím povzbuzený Eškol nabídl členům Rafi možnost vrátit se zpět do Mapaje. Jeho prohlášení přinesl veřejnosti deník Davar a premiér v něm uvedl, že výsledky voleb jasně dokazují snahu Izraelců vymanit se z okovů Lavonovy aféry a příslušníci strany Rafi by tak měli udělat totéž.¹⁴³ Někteří členové Rafi Eškolovu nabídku zvažovali. Ben Gurion ji však podle očekávání kategoricky odmítl.¹⁴⁴

Ben Gurion se v té době ocitl těsně před závěrem jeho politické kariéry. V důsledků vleklých sporů ohledně Lavonovy aféry přišel o řadu svých spolupracovníků i nejbližších přátel. Poslední hrstka věrných, která jej obklopovala, byla nucena přihlížet tomu, jak se z někdejšího velkého státníka stával frustrovaný starý pán, který obvinil své bývalé kolegy

---

¹⁴¹ ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 112.

¹⁴² SHINDLER, Colin: *A history of Modern Israel*. London: Cambridge University Press, 2013. Str. 128.

¹⁴³ JTA: Eshkol Calls on Members of Ben-gurion' Party to Return to Mapai. [online]. (28.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1965/11/05/archive/eshkol-calls-on-members-of-ben-gurions-party-to-return-to-mapai>

¹⁴⁴ SHINDLER, Colin: *A history of Modern Israel*. London: Cambridge University Press, 2013. Str. 128.

z Mapaje, že se proti němu spikli a cíleně jej vyhnali z jeho premiérského postu.

Bez ohledu na cenu, kterou byl nucen zaplatit, se Ben Gurion nevzdal své zarputilé snahy dokázat pravdu a rozhodl se vydat paměti, ve kterých popsal svůj pohled na Lavonovu aféru.¹⁴⁵

Po šestidenní válce se Levimu Eškolovi a Goldě Meirové podařilo sjednotit strany Mapaj, Achdut ha-avoda a Rafi, čímž vznikla Strana práce (*Mifleget ha-avoda ha-Jisra'elit*).¹⁴⁶ Eškolova Strana práce, známá spíše pod názvem *Avoda*, se na izraelské politické scéně udržela do dnešních dnů. Její zakladatel Eškol zemřel 26. února 1969, tedy necelý rok po jejím založení, když ho v jeho kanceláři postihla srdeční příhoda.¹⁴⁷

Ben Gurion kvůli spojení s Mapajem a stranou Achdut ha-avoda svoji stranu Rafi opustil a založil stranu s názvem Státní kandidátka (*Rešima mamlachtit*).

Původně silné jméno jednoho z nejvýznamnějších mužů historie Státu Izrael se ovšem stalo pouhou ozvěnou a Ben Gurionova strana ve volbách do sedmého Kasetu získala pouhá 4 křesla.¹⁴⁸

Po tomto fiasku Ben Gurion v roce 1970 definitivně opustil politickou sféru a stejně jako předtím se uchýlil do Sde Boker v Negevu. Ve svém kibucu prožil ještě tři roky života a začátkem prosince roku 1973 zemřel na následky mozkové mrtvice.¹⁴⁹

---

¹⁴⁵ JTA: Ben-gurion Says Mapai Leaders Conspired Against Him in 1960. [online]. (28.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1965/11/29/archive/ben-gurion-says-mapai-leaders-conspired-against-him-in-1960>

¹⁴⁶ Informace převzaté z oficiálních internetových stránek Knesetu. [online]. (28.4.2016) Dostupné z: http://www.knesset.gov.il/faction/eng/FactionPage_eng.asp?PG=0

¹⁴⁷ ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 127.

¹⁴⁸ Informace převzaté z oficiálních internetových stránek Knesetu. [online]. (28.4.2016) Dostupné z: http://www.knesset.gov.il/faction/eng/FactionPage_eng.asp?PG=45

¹⁴⁹ ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada Publishing, 2011. Str. 146.

9 Lavonova aféra v dalších letech

Bouře vyvolaná Lavonou aférou skončila v 60. letech. V průběhu následujících let se čas od času v tisku objevily zprávy, které odkazovaly na *ha-esek ha-biš*, celá událost se ovšem postupně stále více přesouvala do ústraní mimo hlavní zájem veřejnosti. Zcela na aféru zapomenout ovšem nebylo možné.

Pinchas Lavon, jež byl ústřední postavou celé aféry, se do politiky již nevrátil. V roce 1964 se jej Levi Eškol sice snažil přimět k návratu do strany Mapaj, ale Eškolovy vleklé spory s Ben Gurionem Lavonovi vzaly veškerou motivaci se jakýmkoliv způsobem dále politicky angažovat. Lavon se zcela stáhl z veřejného života. Zbytek svého života strávil někdejší ministr zemědělství a obrany v ústraní a zemřel 24. ledna 1976.¹⁵⁰

V roce 1966 zahájil jeden z vězňů ve vězeňském zařízení v Ramle protestní hladovku. Tento krok sám o sobě nebyl příliš neobvyklý, ale přesto o něm informovaly izraelské noviny. Dotyčným vězněm byl totiž tzv. „Třetí muž“.

Avri Elad byl v roce 1957 odsouzen ke dvanáctiletému trestu odnětí svobody s možným propuštěním po deseti letech. Není známo, zdali bylo Eladovo úmyslné odpírání potravy pouhým prostředkem k upozornění blížící se vypršení doby jeho trestu a nebo se jednalo o snahu zvýraznit svůj případ.¹⁵¹ Elad byl propuštěn po odpykání desetiletého trestu a následně emigroval do Kalifornie a do Izraele se nikdy nevrátil.

---

¹⁵⁰ JTA: *Pinhas Lavon Dead at 72*. [online]. (28.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1976/01/26/archive/pinhas-lavon-dead-at-72>

¹⁵¹ JTA: *Israeli Prisoner, Involved in „Lavon Affair“ Maintains Hunger Strike*. [online]. (28.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1966/01/06/archive/israeli-prisoner-involved-in-lavon-affair-maintains-hunger-strike>

Židovští sabotéři z Jednotky 131 se na svobodu dostali po šestidenní válce. Izraelští občané však o této tajné výměně nevěděli až do roku 1971, kdy jim tuto informaci přinesla Židovská telegrafická agentura. Navzdory dlouhému věznění se všichni z aktérů zapojili do každodenního života a Izraelci se mohli dozvědět o jejich dalších osudech.

Marcelle Niniová studovala v Tel Avivu a zasnoubila se. Philip Natanson se oženil a stal fotografem. Rodinu založil také Robert Dassa a Victor Levy, který vystudoval zemědělskou fakultu a vyučoval na Hebrejské univerzitě. Meir Mejuhas úspěšně podnikal a Meir Za'afra pracoval jako inženýr v Haifě, kde bydlel se svoji rodinou.¹⁵²

Špioni se připomněli znovu v březnu 1975, kdy Victor Levy, Robert Dassa a Marcelle Niniová vystoupili v televizním vysílání. Philip Nathanson účast na veřejném vystoupení odmítl. Obyvatelé Izraele účastníky operace Susanna tehdy viděli poprvé naživo.¹⁵³

Ostatky dr. Mošeho Marzúka a Šmuela Azara byly z Egypta převezeny až v roce 1977.¹⁵⁴

Celá *paraša* pak na necelých třicet let téměř upadla v zapomnění. O slovo se přihlásila až v roce 2005, kdy udělil prezident Moše Kacav všem aktérům operace Susanna oficiální uznání. Z původních devíti členů káhirské a alexandrijské buňky byli naživu pouze tři. Mezi nimi byla i Marcelle Niniová, která ceremoniál označila za velký den pro všechny zúčastněné a prohlásila: „Jsme rádi, že máme naši čest zpátky.“¹⁵⁵

---

¹⁵² JTA: *Six Israelis Sentenced As Spies in Egypt 15 Ago Living in Israel*. [online]. (28.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1971/11/15/archive/six-israelis-sentenced-as-spies-in-egypt-15-years-ago-living-in-israel>

¹⁵³ GOLAN, Aviezer: *Operation Susannah*. New York: Harper & Row, Publishers. 1978. Str. 1-3.

¹⁵⁴ JTA: *Israel Releases Terrorist. Others to Egypt in Return for Soldiers Killed in 1973*. [online]. (28.4.2016) Dostupné z: <http://www.jta.org/1977/04/20/archive/israel-releases-terrorists-others-to-egypt-in-return-for-soldiers-killed-in-1973-remains-of-2-spie>

¹⁵⁵ Ynet News: *Israel Honors 9 Egyptian Spies*. [online]. (28.4.2016) Dostupné z: <http://www.ynetnews.com/Ext/Comp/ArticleLayout/CdaArticlePrintPreview/1,2506,L-3065838,00.html>

Přestože Benjaminu Giblimu vinu za operaci Susanna žádné vyšetřování oficiálně nepřisoudilo, plukovník se stínu Lavonovy aféry nezbavil do konce svého života. Ztratil valnou většinu svých přátel i možnost slibně rozvíjející kariéry. Jeho věrným přítelem zůstal plukovník Avraham Dar, bývalý velitel Jednotky 131. Gibli zemřel v srpnu v roce 2008 ve věku 89 let.¹⁵⁶

---

¹⁵⁶ LAPIN, Ja'akov: *Binyamin Gibli, Lavon Affair figure, dies at 89*. [online]. The Jerusalem Post. (28.4.2016) Dostupné z: <http://www.jpost.com/Israel/Binyamin-Gibli-Lavon-Affair-figure-dies-at-89>

10 ZÁVĚR

Izrael se hned po svém založení ocitl ve válce o nezávislost, ve které s vypětím všech sil uhájil svou vlastní existenci. Následující roky se rovněž nesly ve znamení boje, který se však neodehrával na frontách, ale na celém území nově vzniklého státu. Židovský národ musel celému světu i sám sobě dokázat, že je jako stát schopen obstát.

První léta jeho existence byla nesmírně tvrdá a obtížná. Když zavládl klid zbraní, vláda se mohla konečně soustředit na konsolidaci země. Z ekonomické stránky byl stát zatížen válečnými dluhy a obrovský nárůst přistěhovalců v prvních letech situaci také značně ztížil.

Nelze se proto podívat nad tím, že když v sousedním Egyptě došlo k převratu Svobodných důstojníků a egyptský prezident Násir začal s britskou vládou vyjednávat o stažení jejich jednotek z Egypta a oblasti Suez, začal být Izrael značně nervózní.

Izraelský stát se nejvíce bál nejistoty, kterou by nastalá situace mohla přinést. Oslabený židovský stát se teprve učil stát na svých vlastních nohách, zatímco se vedle něj formoval silný a sebevědomý protivník.

Bez ohledu na to, že se mohou původní vytyčené cíle operace Susanna jevit jako naivní, lze je pochopit vzhledem k tehdejší obtížné situaci, ve které se židovský stát nacházel.

Doba byla pro Izrael tvrdá a stejnou dávku nesmířlivosti lze najít i v událostech, jež následovaly. Pozornému čtenáři možná neuniklo, že se práce o členech káhirské i alexandrijské buňky jen zřídka zmiňuje jako o „agentech“, ale spíše užívá jiné výrazy. Nejedná se o slovíčkaření, ale o snahu ukázat na rozdíly, případně až elitářství tajných služeb a jejich příslušníků. Egyptští Židé, kteří sabotáže prováděli, nebyli skutečnými profesionálními agenty. Jednalo se o amatéry, jimž sice nechybělo nadšení pro věc, ale kterým se dostalo výcviku pouze na minimální úrovni. Agenti,

kteří v Izraeli vedli jejich výcvik, se netajili svým nadřazeným smýšlením vůči svým egyptským kolegům. Ti se však po svém návratu do Egypta postavili svému úkolu čelem a riskovali vše. Po prozrazení operace Susanna to byli pouze tito „amatéři“, kteří čelili mučení a dlouholetým trestům ve vězení, ve dvou případech dokonce trestům smrti, zatímco jejich školitelé zůstali v bezpečí.

Když se po sinajské válce naskytla příležitost pro možnou výměnu uvězněných agentů za egyptské zajatce, Izrael tuto nabídku nevyužil, přestože si byl vědom, že členy Jednotky 131 odsoudil k dalšímu pobytu ve vězení bez vyhlídky brzkého propuštění.

Fakt, že došlo k operaci Susanna, aniž by o tom věděli nejvyšší představitelé armádních kruhů, byl známkou obrovské sebedůvěry velitelů jednotlivých drobných útvarů.

Lavonova aféra bezpochyby představuje temnou kapitolu dějin izraelského státu. Skutečnou aférou však nebyla prozrazená operace Susanna, ale to, že se k rozkazu o jejím vydání nikdo nepřiznal.

První etapa vyšetřování, která byla zahájena hned v roce 1955, byla sice nepříjemná a přinesla rezignaci premiéra i ministra obrany, přesto však byla pouhou pověstnou chvilkou klidu před bouří, jenž naplno propukla na počátku 60. let a která otřásla základy politické scény a zničila kariéry několika jejích členů.

Samostatnou kapitolu ve vyšetřování tvořil David Ben Gurion. „Otec národa“ byl přesvědčen, že Izrael, který byl ze všech stran obklopený arabskými nepřáteli, musí dbát na absolutní jednotu všech jeho obyvatel. V Lavonově aféře, která rozdělovala izraelskou veřejnost na dva tábory, spatřoval překážku na cestě, kterou pro Izrael vytyčil.

Ben Gurionovo nekompromisní jednání bylo sice založeno na nejvyšších morálních principech, ale jeho opakované snahy o další a důslednější vyšetřování a zároveň nedůvěra k dosavadním výsledkům vyšetřování pouze soustavně zhoršovala situaci a nakonec i přivedla Ben Gurionův pád a jeho definitivní odchod z politické sféry.

V současné době je možné zjistit o operaci Susanna a následné Lavonově aféře podstatně víc informací než v cenzurou protkaných 50. a 60. letech. Odpověď na stěžejní otázku, tedy kdo vydal rozkaz, je však stále zahalena tajemstvím.

11 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

11.1 Monografie a odborné články

ALON, Mati: *Holocaust and Redemption*. 1. vyd. Victoria: Trafford Publishing, 2004. ISBN 978-1412-0035-82. [online]. Dostupné z: Google Books. (27.4.2016)

BAR ZOHAR, Michael: *Mosad*. Mišal, N. Praha: Euromedia. 2013. ISBN 978-80-242-4037-4.

BAREŠ, Ladislav: *Dějiny Egypta*. 1. vyd. Veselý, R.; Gombár, Eduard. Praha: Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-971-3.

BEININ, Joel: *The Dispertion of Egyptian Jewry*. Los Angeles: University of California Press. 1998. ISBN 977-424-890-2. [online] Dostupné z: <http://publishing.cdlib.org/ucpressebooks/view?docId=ft2290045n;brand=ucpress> (25.4.2016)

BLACK, Ian: *Mossad. Izraelské tajné války*. Morris, B. Brno: Jota s.r.o. 2001. ISBN 80-7217-145-3.

ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7.

ČEJKA, Marek: *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-870-29-19-0.

ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestina*. 3. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 978-80-87474-90-7.

ČEJKA, Marek: *Judaismus a politika v Izraeli*. 3. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009. ISBN 978-80-87029-39-8.

GILBERT, Martin: *Izrael – dějiny*. 1. vyd. Brno: BB art, 2002. ISBN 80-7257-740-9.

GOLAN, Aviezer: *Operation Susannah*. New York: Harper & Row, Publishers. 1978. ISBN 0-60-011555-6.

- GOLDBERG, Giora: *Ben-Gurion Against the Knesset*. London: Routledge, 2004. ISBN 978-1135-7690-48. [online]. Dostupné z: Google Books. (26.4.2016)
- HAHNEMANN, Stephen: *Oil, Israel and Modernity*. Forlag: BoD – Kobehavn, 2014. ISBN 978-87-7145-802-2. [online]. Dostupné z: Google Books. (26.4.2016)
- HERZOG, Chaim: *Arabsko izraelské války*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-954-6.
- HOPWOOD, Derek: *Egypt: Politics and Society 1945-1990*. 3. vyd. New York: Routledge, 1991. ISBN 0-415-09432-1. ISBN 80-902484-4-6.
- KRUPP, Michael: *Dějiny státu Izrael*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2013. ISBN 978-80-7429-295-8.
- KRUPP, Michael: *Sionismus a Stát Izrael*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 1999. ISBN 80-7021-265-9.
- KTZ'NSKI, Mary: Ma'abarot. [online]. (15.4.2016) Dostupné z: <http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=12939>
- MARDELLI, Bassil A.: *Middle East Perspectives: Personal Recollections (1947 - 1967)*. IUniverse, 2010. ISBN 978-14502-1116-1. [online]. Dostupné z: Google Books. (26.4.2016)
- MEDDING, Peter Y.: *Mapai in Israel: Political Organisation and Government in a New Society*. 2. vyd. London: Cambridge University Press, 2010. ISBN 978-0521-14451-3. [online]. Dostupné z: Google Books. (29.4.2016)
- MENDELSON, Ezra: *Studies in Contemporary Jewry: Volume IX*. [online]. (16.4.2016) Jerusalem: Hebrew University of Jerusalem, 1994. Dostupné z: Google Books.
- RABINOVICH, Itamar: *Israel in the Middle East*. 2. vyd. Reinharz, J. Massachusetts: Brandeis University Press, 2008. ISBN 978-0-87451-962-4.

- RAVIV, Dan: *Izraelské tajné služby*. Melman, Y. Praha: Themis. 1999. ISBN 80-85821-66-4.
- RAVIV, Dan: *Špioni proti Armagedonu*. Melman, Y. 1. vyd. Praha: Euromedia, 2014. ISBN 978-80-242-4505-8.
- SACHAR, Howard M.: *Dějiny státu Izrael*. 1. vyd. Praha: Regia, 1999.
- SHALOM, Zaky: *Ben-Gurion's Political Struggles, 1963-1967*. London: Routledge, 2006. ISBN 978-113-5766-597. [online]. Dostupné z: Google Books. (26.4.2016)
- SHAPIRA, Anita: *Israel. A history*. 1. vyd. New England: Brandeis University Press. 2012. ISBN 978-1-61168-618-0.
- SHILON, Avi: *Ben-Gurion: His Later Years in the Political Wilderness*. Maryland: Rowman & Littlefield, 2016. ISBN 978-1442-2494-79. [online]. Dostupné z: Google Books. (26.4.2016)
- SHINDLER, Colin: *A history of Modern Israel*. 2. vyd. London: Cambridge University Press, 2013. ISBN 978-1107-0286-23. [online]. Dostupné z: Google Books. (27.4.2016)
- SIRRS, Owen L.: *Nasser and Missile Age in the Middle East*. New York: Routledge, 2006. ISBN 0-415-37003-5. [online]. Dostupné z: Google Books. (26.4.2016)
- TEVETH, Shabtai: *Ben Gurion's spy*. New York: Columbia University Press, 1996. ISBN 978-0-231-10464-7. [online]. Dostupné z: Google Books. (22.4.2016)
- TOMASCHEWSKI, Werner: *Susanna*. [online] Dostupné z: <http://www.stephen-foster-songs.de/foster021.htm> (24.4.2016)
- WANNER, Jan: *Bitva o Suez*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006. ISBN 80-7277-298-8.

11.2 Periodika a internetové stránky

<http://www.jpost.com> (Jerusalem Post)

<http://www.jta.org/> (Židovská telegrafická agentura)

<http://www.knesset.gov.il> (Oficiální stránku Knesetu)

<http://www.moia.gov.il/English/FeelingIsrael/AboutIsrael/Pages/ezraVenechmia.aspx> (Oficiální stránky ministerstva alijí a absorpce imigrace)

<http://www.nytimes.com/books/00/02/20/specials/greene-astory.html>

(Informace o filmu Třetí muž)

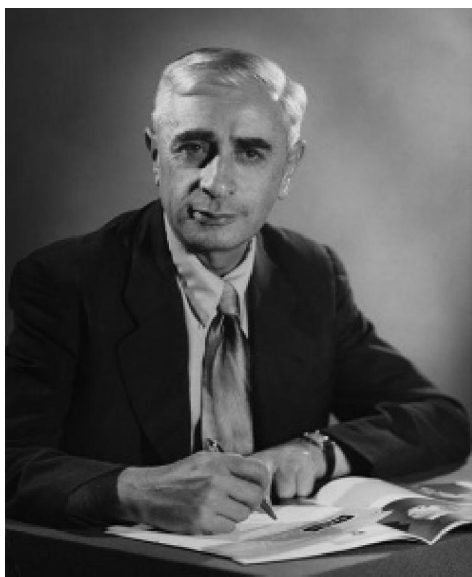
<http://www.ynetnews.com> (Ynet News)

12 RESUMÉ

The thesis deals with Lavon Affair, which caused a number of internal political crisis in the State of Israel.

The first part of thesis consists two chapters dealing with the establishment of Israel, its participation in the war of independence, and especially its development in 1950-1954. The thesis includes a brief chapter, which describe the revolution in Egypt in 1952 and the subsequent departure of British troops. Israel feared that the departure of the British Army from Suez would encouraged the Egyptian President Nasser for military action against Israel. In July 1954 was initiated Operation Susanna, which should have created atmosphere to reverse decision of British Army. However, secret Israeli action was revealed. Prime minister Moshe Sharett and minister of defence Pinhas Lavon denied any knowledge of the operation. During the following years there were several inquires in order to find out who gave the order to Operation Susanna. The truth was never found, and the entire investigation plunged Israel into a series of political upheavals.

13 PŘÍLOHY

Pinchas Lavon (1904-1976)¹⁵⁷

Plukovník Benjamin Gibli¹⁵⁸

---

¹⁵⁷ Oficiální stránky Pinchase Lavona [online]. (29.4.2016) Dostupné z: <http://www.pinhas-lavon.com>

¹⁵⁸ Jerusalem Post. [online]. (29.4.2016) <http://www.jpost.com/Israel/Binyamin-Gibli-Lavon-Affair-figure-dies-at-89>